

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av elmarknadslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att elmarknadslagen skall ändras. Det föreslås att bestämmelserna om den kalkylmässiga särredovisning av verksamhetsformerna som lagen förutsätter skall preciseras. Till lagen skall fogas ett krav på att balansräkning skall upprättas också för andra än kapitalintensiva verksamheter. Boksluten över nätverksamheten och elförsäljningen skall tas med i det officiella bokslutet och de skall publiceras. De allmänna principer som skall följas vid upprättandet av bokslut över verksamheter som skall särredovisas skall preciseras i lagen.

Det föreslås också att elmarknadslagen skall ändras så att det blir möjligt att ta i bruk ett system som gäller upprätthållande och användning av långsam reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist. Försörjningsberedskapscentralen skall ha till uppgift att sörja för att avtal ingås med kraftproducenterna om upprätthållande av långsam reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist. Försörjningsberedskapscentralen skall också under sådana förutsättningar som bestäms i lagen fatta beslut om att ta i bruk den långsamma reservkapaciteten.

De tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar som gäller den som ansöker om elnätstillstånd, om vilka det bestäms i elmarknadsförordningen, föreslås i enlighet med kraven i grundlagen att bli intagna i elmarknadslagen. När det gäller de villkor som ställs av en stamnätsinnehavare som har systemansvar med tanke på genomförande av systemansvaret föreslås att elmarknadsmyndigheten skall fastställa villkoren innan de införs. Också vissa bestämmelser om utfärdande av rättsnormer som har inbegripits i elmarknadslagen föreslås bli ändrade i enlighet med kraven i grundlagen.

Vidare föreslås det att till elmarknadslagen skall fogas bestämmelser om sekretessplikt i fråga om affärs- och yrkeshemligheter som den systemansvariga samt nätinnehavare och balansansvariga som svarar för balansavräkningen har fått kännedom om när de har utfört sina uppgifter samt om påföljd vid brott mot denna skyldighet genom en hänvisning till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 mars 2003.

INNEHÅLLSFÖRTÄCKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTÄCKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Nuläge	4
1.1. Åtskiljande.....	4
1.1.1. Allmänt	4
1.1.2. Lagstiftning och praxis.....	4
EG:s direktiv om en inre marknad för el	4
Elmarknadslagen.....	5
1.2. Långsam reservkapacitet	6
1.2.1. Lagstiftning och praxis.....	6
Om det system som sammanhänger med tryggheten av försörjningsberedskapen	
Om övrig lagstiftning som sammanhänger med regleringen av undantagsförhåll-	
landen.....	8
Reservkapacitet.....	8
Situationen i Sverige.....	9
1.3. Grundlagen.....	10
1.4. Sekretessbestämmelser	11
2. Bedömning av nuläget	11
2.1. Särredovisning	11
2.2. Långsam reservkapacitet	12
2.3. Ändringsbehov som följer av grundlagen	13
2.4. Sekretessbestämmelser	13
3. Propositionens mål och de viktiga förslagen	15
3.1. Åtskiljande.....	15
3.2. Det system som gäller långsam reservkapacitet och som är avsett för åtgärdande av en allvarlig effektbrist	16
3.3. Beaktandet av ändringarna i grundlagen och i övrig lagstiftning i elmarknadslagen.....	17
3.4. Skyddandet av affärs- och yrkeshemligheter vid realiserandet av systemansvaret och vid utredningen av elhandeln.....	18
4. Propositionens verkningar	19
4.1. Särredovisning	19
4.1.1. Ekonomiska verkningar	19
Verkningar på den offentliga ekonomin.....	19
Ekonomiska verkningar för hushållen	19
Ekonomiska verkningar för näringslivet.....	19
Samhällsekonomiska verkningar	19
4.1.2. Verkningar för företagen	19
4.2. Långsam reservkapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist	19
4.2.1 Verkningar på energimarknaden.....	19

4.2.2.	Verkningar på den offentliga ekonomin.....	20
4.2.3.	Verkningar i fråga om organisation och personal.....	21
4.2.4.	Miljökonsekvenser.....	21
5.	Beredningen av propositionen.....	21
5.1.	Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	21
5.2.	Remissutlåtanden.....	21
6.	Samband med andra propositioner.....	23
DETALJMOTIVERINGAR.....		24
1.	Motiveringar till lagförslaget.....	24
1.1.	Elmarknadslagen.....	24
1 kap.	Allmänna stadganden.....	24
2 kap.	Elnätstillstånd.....	24
3 kap.	Allmänna förpliktelser vid nätverksamhet och prissättningsprinciperna.....	26
4 kap.	Systemförpliktelser och utredning av elhandeln.....	26
5 kap.	Byggande av elnät.....	28
6 kap.	Elförsäljning.....	29
6 a kap.	Bestämmelser om elmarknadsavtal.....	29
7 kap.	Åtskiljande av verksamheterna.....	29
9 kap.	Ledning och tillsyn.....	32
10 kap.	Skadestånd och straff.....	32
11 kap.	Särskilda stadganden.....	33
2.	Närmare bestämmelser.....	34
3.	Ikraftträdande.....	34
4.	Lagstiftningsordning.....	34
4.1.	Åtskiljande.....	34
4.2.	Långsam reserv.....	34
4.3.	Författningsändringar som beror på grundlagen.....	36
LAGFÖRSLAGEN.....		38
	Lag om ändring av elmarknadslagen.....	38
BILAGA.....		43
PARALLELLTEXTER.....		43
	Lag om ändring av elmarknadslagen.....	43

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Åtskiljande

1.1.1. Allmänt

Genom elmarknadslagen (386/1995) öppnades produktionen, försäljningen, importen och exporten av el för konkurrens. Elnätsverksamheten däremot är beroende av tillstånd och med stöd av elmarknadslagen binds nättinnehavaren av överförings-, anslutnings- och nätutvecklingskyldighet samt skyldighet att behandla alla lika och agera öppet. Elnätsverksamheten anses som ett naturligt monopol. En sund och fungerande konkurrens på elmarknaden förutsätter att de elaffärsverksamheter som omfattas av konkurrens fungerar så att de är affärsekonomiskt lönsamma och att de inte stöds med monopolverksamheter. Syftet med att elaffärsverksamheterna skiljs åt från övriga verksamheter är att åstadkomma öppenhet och jämlikhet så att det blir svårare att stöda elaffärsverksamheter som har öppnats för konkurrens med de inkomster som fås från elnätsaffärsverksamheten och därmed att snedvrیدا konkurrens på elmarknaden. Åtskiljandet effektiviserar konkurrensen samt elmarknadens verksamhet och underlättar tillsynsarbetet i branschen.

1.1.2. Lagstiftning och praxis

EG:s direktiv om en inre marknad för el

Enligt direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el av den 19 december 1996 96/92/EG (elmarknadsdirektivet) skall alla elverksföretag upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar enligt bestämmelserna i nationella författningar som har meddelats med stöd av direktivet om årsbokslut i vissa typer av bolag 78/660/EEG. Elverksföretagen skall i sin interna bokföring särredovisa verksamhetsgre-

narna produktion, överföring och distribution och, där så är lämpligt, upprätta en samlad redovisning för annan verksamhet, utanför elsektorn, så som de skulle behöva göra om verksamheten i fråga bedrevs i separata företag. Syftet med bestämmelsen är att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen på elmarknaden. I direktivet avses med produktion endast framställning av el, inte t.ex. elanskaffning. Överföring definieras i direktivet som transport av el i sammanlänkade högspänningsnätssystem för leverans till slutförbrukare eller distributörer. Med distribution avses transport av el i mellanspänningsnät- och lågspänningsnätssystem för leverans till kunder. För varje verksamhet skall i noter till redovisningarna inkluderas en balansräkning och en resultaträkning. Företagen skall i noterna till årsredovisningarna ange de regler för fördelningen av tillgångar och skulder samt utgifter och inkomster som de tillämpar vid upprättandet av sin särredovisning. Dessa regler får ändras endast i undantagsfall och även då skall ändringarna anges i noterna och vara väl underbyggda. I noter till årsredovisningarna skall anges alla transaktioner av en viss storlek som företagits med anknutna företag i den mening som avses i artikel 41 eller med intresseföretag eller företag vilka tillhör samma aktieägare i den mening som avses i artikel 33 i direktiv 83/349/EEG.

Enligt elmarknadsdirektivet skall nättinnehavaren vara oberoende åtminstone på företagsledningsnivå av sådana verksamheter som inte har samband med överföringsnätet, om överföringsnätinnehavaren ännu inte är oberoende av elproduktions- och distributionsverksamheterna.

I det förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 96/92/EG och 98/30/EG om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas som Europeiska kommissionen gav den 13 mars 2001 (KOM(2001)125 slutlig) anförs att elnätsverksamheten bör skiljas i

rättsligt och driftsmässigt avseende från sådan verksamhet som inte ansluter sig till elnätetsverksamheten.

Det krav på rättsligt och driftsmässigt åtskiljande som ingår i förslaget till ändring av direktivet skall gälla överförings- och distributionsnätetsverksamhet. Enligt direktivförslaget skall medlemsstaterna kunna besluta att inte tillämpa bestämmelserna om rättsligt och driftsmässigt åtskiljande av distributionsnätetsverksamhet från övriga verksamheter på sådana integrerade elföretag som har mindre än 100 000 kunder.

Förslaget till ändring av direktivet behandlas som bäst i Europeiska unionens (EU) råds energi arbetsgrupp. Europaparlamentet godkände lagstiftningsslutsatsen från den första behandlingen av förslaget till ändring av direktivet i mars 2002.

Elmarknadslagen

Bestämmelserna om åtskiljande av verksamheterna ingår i kapitel 7 i elmarknadslagen. Genom dessa bestämmelser har de bestämmelser som gäller åtskiljande i elmarknadsdirektivet införts nationellt. I handels- och industriministeriets beslut om särredovisning av elaffärsverksamheter (885/1995) har närmare bestämmelser om det praktiska genomförandet av åtskiljandet meddelats.

Enligt 28 § elmarknadslagen skall nätinnehavaren och elförsäljaren särredovisa nätverksamhet, elförsäljning och elproduktion samt sin övriga affärsverksamhet. Det kan stadgas genom förordning att olika delfunktioner inom nätverksamheten och elförsäljningen skall särredovisas. Någon sådan förordning har dock inte utfärdats. Det oberoende åtminstone på ledningsnivå som elmarknadsdirektivet förutsätter för överföringsnätinnehavaren har säkerställts på så sätt att av stamnätinnehavaren har bildats ett separat bolag, Fingrid Oyj. Till denna del överskrider minimikraven i gällande direktiv.

Enligt elmarknadslagen behövs affärsverksamheterna inte särredovisas, om verksamheten till sin betydelse är ringa. Enligt handels- och industriministeriets beslut om särredovisning av elaffärsverksamheter anses sådana elaffärsverksamheter som ringa som sammanräknade inte överstiger 10 procent av

sammanslutningens eller inrättningens omsättning och inte en miljon mark per år. Elproduktionen måste inte särredovisas från elförsäljningen, om andelen egen produktion i sedvanliga produktionsförhållanden är under 10 procent eller högst 20 GWh per år.

Enligt 29 § elmarknadslagen avses med särredovisning att det för de elaffärsverksamheter som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp resultaträkning och för kapitalintensiva verksamheter dessutom balansräkning. Kapitalintensiva verksamheter är enligt handels- och industriministeriets beslut om särredovisning av elaffärsverksamheter nätverksamhet och energiproduktion som har skilts åt från övrig verksamhet. De olika elaffärsverksamheterna behöver inte nödvändigtvis utgöra separata bokföringsenheter.

En kommunal inrättning eller en samkommun som utövar elaffärsverksamhet skall enligt 30 § i bokföringen redovisas skilt från kommunen och för den skall för varje räkenskapsperiod göras upp en resultaträkning och en balansräkning som kan jämföras med ett aktiebolags bokslut.

För att det skall kunna garanteras att särredovisade verksamheters resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dessa är riktiga har det i 31 § förutsatts att företagets revisorer skall granska dessa och ge ett separat utlåtande om dem i revisionsberättelsen.

I 32 § bestäms att resultat- och balansräkningen för nätverksamheten samt resultaträkningen för elförsäljningen jämte tilläggsuppgifter är offentliga och de presenteras som bilageuppgifter i företagets bokslut. Bokslutet över en kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet samt resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för särredovisade verksamheter skall presenteras i kommunens bokslut.

Enligt 33 § skall förvärv av en rörelse som utövar elnätetsverksamhet, köp av aktie- eller andelsmajoriteten i en sammanslutning som utövar nätverksamhet eller annat förvärv av bestämmanderätt som gäller elnätetsverksamhet anmälas till konkurrensverket senast en månad efter det att avtalet ingicks.

Handels- och industriministeriet har i 34 § föreskrivet rätt att meddela närmare före-

skrifter och anvisningar om hur verksamheterna skall skiljas åt samt hur uppgifterna om detta skall offentliggöras. Närmare bestämmelser om särredovisning av elaffärsverksamheter har tagits in i handels- och industriministeriets beslut. Energimarknadsverket kan av grundad anledning bevilja undantag från det sätt att skilja åt verksamheterna som lagen kräver.

I handels- och industriministeriets beslut förutsätts att särredovisade bokslut innehåller samma specifikation som ett bokslut enligt bokföringslagen. Energimarknadsverket har i handels- och industriministeriets beslut getts fullmakt att meddela närmare anvisningar om specifikationen.

Energimarknadsverket övervakar att de bestämmelser och föreskrifter som gäller särredovisning följs samt samlar in, analyserar och publicerar bokslutsuppgifter som det har tillställts. Övervakningen består av marknadstillsyn i efterskott. Energimarknadsverket kan genom sitt beslut ålägga den som har brutit mot bestämmelserna eller föreskrifterna att rätta till sin felaktiga verksamhet eller sin försummelse. Energimarknadsverket kan ställa vite för att göra sitt beslut effektivare.

1.2. Långsam reservkapacitet

1.2.1. Lagstiftning och praxis

Om det system som sammanhänger med tryggandet av försörjningsberedskapen

Syftet med lagen om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992) är att med tanke på undantagsförhållanden trygga befolkningens utkomst, landets näringsliv och de ekonomiska funktioner som är nödvändiga för landets försvar. För tryggande av försörjningsberedskapen under alla förhållanden skall tillräcklig beredskap att producera förnödenheter samt att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel åstadkommas och upprätthållas.

Statsrådet har den 8 maj 2002 utfärdat ett nytt beslut om målen med försörjningsberedskapen (Statsrådets beslut 350/2002) med stöd av lagen om tryggande av försörjningsberedskapen. Enligt beslutet är det allmänna

målet med försörjningsberedskapen en försörjningsberedskap som baserar sig på nationella åtgärder och resurser. Vid sidan av de nationella åtgärderna omfattar försörjningsberedskapen också de beredskapsåtgärder som vidtagits inom Europeiska unionen, avtalet om ett internationellt energiprogram (det s.k. IEA-avtalet, Fördragsserien 115/1991) samt de bilaterala avtal om ekonomiskt samarbete i krislägen som har ingåtts med olika stater. Utgångspunkten för beredskapen är en krissituation som räcker 12 månader och som avses i beredskapslagen (1080/1991) och i vilken kan ingå ett sådant försvarstillstånd som avses i lagen om försvarstillstånd (1083/1991). Med tanke på försörjningsberedskapen är det centralaste hotet en krissituation där Finlands möjlighet att producera eller från utlandet skaffa varor och tjänster som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen i väsentlig grad har försvårats. Det allmänna målet är att trygga en försörjningsberedskap som är tillräcklig med tanke på befolkningens säkerhet och samhällets basfunktioner. Försörjningsberedskapen dimensioneras så att befolkningens levnadsmöjligheter, sådana funktioner som är nödvändiga för samhället och sådan produktion som stöder försvaret inte äventyras.

I statsrådets beslut konstateras att för att trygga energiförsörjningen främjas en energiproduktion som baserar sig på flera bränslen och anskaffningskällor. Produktionen av inhemsk energi och användningen av inhemska bränslen utvecklas för att energiförsörjningen skall kunna tryggas. Med tanke på de särförhållanden som råder i vårt land hålls försörjningsberedskapen i fråga om energi på en nivå som ligger över de förpliktelser som följer av medlemskapet i EU samt IEA-avtalet. Förberedelser görs för att produktionskapaciteten i fråga om värme och elenergi, de bränslen som anläggningarna behöver samt distributions- och överföringsnätverket skall kunna hållas på basförsörjningsnivå under 12 månader. Med tanke på eventuella störningar i tillgången på importerad energi och för uppfyllandet av internationella avtalsförpliktelser hålls importerat bränsle i säkerhetsupplag i en mängd som motsvarar normalförbrukningen av importerat bränsle under fem månader. Förberedelser görs för

att energiproduktionen och energiförbrukningen skall kunna styras med regleringsåtgärder och andra åtgärder på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på försörjningsberedskapen och uppfyllandet av internationella avtalsförpliktelser.

I beredskapslagen finns bestämmelser om beredskap, med vilken avses förberedelser på förhand som görs för att samhället skall klara av en kris. Dessutom har statsrådets kansli meddelat en anvisning om förberedelser för situationer där det förekommer störningar i samhället. I denna anvisning beskrivs modeller för olika situationer som används vid beredskapen och deras samband med lagstiftningen.

Åtgärder enligt beredskapslagen kan vidtas i undantagsförhållanden, såsom när ett allvarligt hot mot befolkningens utkomst eller mot grunderna för landets näringsliv beror på försvårad eller förhindrad import av nödvändiga bränslen och annan energi samt råvaror och andra varor eller på någon annan till sina verkningar därmed jämförbar plötslig störning i det internationella handelsutbytet. En ytterligare förutsättning är dessutom att myndigheterna inte med normala befogenheter kan få kontroll över situationen.

När undantagsförhållanden enligt beredskapslagen råder kan statsrådet genom förordning som utfärdas av republikens president berättigas att utöva befogenheter enligt beredskapslagen. Förordningen skall genast föreläggas riksdagen. Statsrådet får börja utöva sina befogenheter sedan riksdagen har fattat beslut om att republikens presidents förordning skall bli i kraft. Förordningen kan ges för högst ett år i sänder. Om det inte är möjligt att följa nämnda beslutsförfarande utan att avsevärt äventyra beredskapslagens syfte, kan det genom förordning som utfärdas av republikens president föreskrivas om att statsrådet omedelbart får utöva de befogenheter om vilka bestäms i förordningen. En sådan förordning får dock utfärdas för högst tre månader, och den skall genast föreläggas riksdagen.

Beredskapen inom elförsörjningen baserar sig i första hand på i huvudsak frivillig beredskapsplanering i de företag som är verkamma i branschen. Drygt 300 företag och driftsställen som är verkamma inom kraft-

och värmeförsörjningen ingår i beredskapsplaneringen.

De statliga myndigheternas skyldighet att förbereda sig på undantagsförhållanden grundar sig på 40 § i beredskapslagen, där det förutsätts att dessa genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder skall säkerställa att förvaltningens uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt. Inom energiförsörjningen är dylika planer olika grader av styrningsplaner för produktion och förbrukning av energi, av vilka största delen förutsätter att befogenheter enligt beredskapslagen används. Styrning av förbrukningen och i sista hand reglering är tekniska medel för att begränsa och styra förbrukningen och produktionen inom energiförsörjningen.

Den företagsspecifika beredskapsplaneringen samt förvaltningens skyldighet att förbereda sig på undantagsförhållanden kompletteras av försörjningsberedskapsspecifika åtgärder, av vilka den viktigaste är säkerhetsupplagring av importerade bränslen. Säkerhetsupplagringen av bränslen grundar sig på lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994), lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och lagen om skyddsupplag (970/1982).

Enligt lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen gäller upplagringsskyldigheten stenkol, råolja och andra råvaror som används i oljeraffineringen, vissa oljeprodukter samt naturgas. Skyldiga att upplagra stenkol är de kraftverk som drivs med stenkol och stenkolsimportören. Det obligatoriska upplaget vid ett stenkolkraftverk skall motsvara den genomsnittliga förbrukningen under tre månader och stenkolsimportörens obligatoriska upplag skall motsvara den genomsnittliga importen under tre månader. De naturgasverk som förbrukar eller säljer naturgas vidare samt naturgasimportören är skyldiga att upplagra naturgas. Den obligatoriska upplagringen av naturgas fastställs i form av ett ersättande bränsle, i praktiken lätt eller tung brännolja. Den obligatoriska upplagringen vid ett naturgaskraftverk skall motsvara den naturgasmängd som i genomsnitt köps in under tre månader. Den obligatoriska upplagringen hos en naturgasimportör

skall motsvara den genomsnittliga importen under tre månader.

Enligt lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen lagras i statens säkerhetsupplag råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens utkomst, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret samt berör Finlands internationella avtalsförpliktelser om försörjningsberedskap. Statens säkerhetsupplag administreras av Försörjningsberedskapscentralen. Om ibruktagnandet av upplagen i undantagsförhållanden beslutar statsrådet. Dessutom kan upplagen tas i bruk för verkställande av oljetilldelningsmekanismen enligt IEA-avtalet samt i sådana fall som avses i rådets direktiv 98/93/EG om ändring av direktiv 68/414/EEG om en skyldighet för medlemsstaterna i EEG att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter, när det förekommer svårigheter i medlemsstaternas tillgång på olja.

Enligt lagen om skyddsupplag kan skyddsupplag inrättas och upprätthållas för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för tryggnad av befolkningens utkomst och upprätthållande av produktionen vid eventuella störningar i utrikeshandeln. Statsrådet fastställer årligen de produkter om vilkas skyddsupplagring Försörjningsberedskapscentralen kan överenskomma. Inga gällande avtal finns om skyddsupplagring av energiprodukter.

Om övrig lagstiftning som sammanhänger med regleringen av undantagsförhållanden

I 8 § telemarknadslagen (396/1997) har för ett teleföretag ställts en skyldighet att säkerställa att dess uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också under undantagsförhållanden genom att delta i beredskapsplanering inom televerksamheten och på förhand bereda den verksamhet som skall utövas under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder. Om dessa uppgifter förutsätter åtgärder som klart avviker från televerksamhet som skall anses vara sedvanlig och som medför väsentliga merkostnader, kan dessa kostnader ersättas av statens medel, om inte den som beställer åtgärden beta-

lar teleföretaget de kostnader som åsamkas det.

Enligt 80 § luftfartslagen (281/1995) kan Luftfartsverket kräva att innehavaren av ett tillstånd som berättigar till luftfartsverksamhet förbereder sig för undantagsförhållanden genom att delta i beredskapsplanering och genom att på förhand förbereda verksamhet som utövas i undantagsförhållanden.

I 29 § lagen om posttjänster (313/2001) sägs att ett postföretag i sin verksamhet skall bereda sig på att sköta postverksamheten under undantagsförhållanden. Det skall genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att dess uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också vid undantagsförhållanden. Kommunikationsministeriet har beviljats befogenhet att meddela anvisningar om förberedelser för undantagsförhållanden.

I elmarknadslagen finns inga särskilda bestämmelser om förberedelser inför undantagsförhållanden.

Reservkapacitet

Teknisk produktionsreserv, snabb och långsam reservkapacitet

Rent generellt kan som reservkapacitet anses skillnaden mellan den elanskaffningskapacitet som samtidigt står till buds och den beräknade toppeffekten av den totala elförbrukningen.

Reservkapaciteten delas vidare in i teknisk produktionsreserv, snabb och långsam reserv. Kriteriet för indelningen är användningssättet och den tid under vilken reservkapaciteten kan tas i bruk. Den tekniska produktionsreserven kan användas momentant under fortgående automatisk styrning. För detta syfte har en effekt på ca 350 megawatt reserverats. Övriga reservslag tas i bruk manuellt.

Den snabba reservkapaciteten är avsedd för åtgärdande av tekniska störningssituationer i kraftsystemet. Den bör vara i bruk inom femton minuter från det störningen uppkom. Den snabba reservkapaciteten består huvudsakligen av gasturbinkraftverk, men i den ingår också laster som kan kopplas bort enligt

överenskommelse. Den snabba reservkapaciteten uppgår till totalt 1050 megawatt och den ägs eller kan användas av Fingrid Oyj som är systemansvarig.

Den långsamma reservkapaciteten används för att friställa den snabba reservkapaciteten, som har tagits i användning bl.a. på grund av en störning, för att denna skall kunna stå i beredskap för nästa situation där det förekommer fel. Men också den långsamma kapaciteten kan tas i bruk snabbt. I praktiken består den långsamma reservkapaciteten av kondenskraft som drivs med stenkol, olja och torv. Den långsamma reservkapaciteten uppgick enligt uppgifter för 2001 till ca 1 600 megawatt, ifall som topp effekt för förbrukningen tas 13 100 megawatt.

Det nuvarande systemet som gäller teknisk produktionsreserv och snabb reservkapacitet

I den 16 § i elmarknadslagen som ändrades med lag 332/1998 bestäms om systemansvar. Genom ändringen av lagen, som trädde i kraft den 1 september 1998, breddades ansvaret, som tidigare varit främst tekniskt, till att gälla också den riksomfattande balanshanteringen och balansavräkningen. I det tekniska ansvaret ingick driftstillsynen av nätet, upprätthållandet av balansen i hela landets elproduktion och elförbrukning i fråga om de tekniska produktionsreserverna samt hanteringen av störningar. Elmarknadsmyndigheten bestämmer i elnätstillståndet att en stamnätsinnehavare skall svara för att landets elsystem är tekniskt funktionsdugligt och driftsäkert samt handha de uppgifter som omfattas av det riksomfattande balansansvaret på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden jämligt och icke-diskriminerande sätt. Energimarknadsverket har bestämt att Fingrid Oyj skall vara systemansvarig.

För störningar som gäller elsystemet har den systemansvariga förberett sig med störningsreserver i enlighet med systemansvaret. De tekniska produktionsreserverna — frekvensregleringsreserv och momentan störningsreserv — är reserver av aktiv effekt, som automatiskt aktiveras vid frekvensändringar. På den gemensamma nordiska elmarknaden som bildas av Finland, Sverige, Norge och Danmark har det de systemansva-

riga emellan avtalats att Finland år 2001 har en skyldighet att ha en frekvensregleringsreserv på 130 megawatt och en momentan störningsreserv på ca 250 megawatt vid en normal driftssituation.

Den snabba störningsreserven är en reserv av aktiv och reaktiv effekt, som kan aktiveras inom 15 minuter. Med den snabba störningsreserven frigörs tekniska produktionsreserver så att elsystemet klarar av en eventuell ny störning. Vid en eventuell störning startar Fingrid System Oy:s kraftsystemcentral vid behov den snabba störningsreserv som centralen har i sin besittning och som består av gasturbinverk samt en last som skall kopplas ifrån.

I elmarknadslagen sägs ingenting om ansvaret för upprätthållandet av den långsamma reservkapaciteten. Enligt de bestämmelser i elmarknadslagen som gäller hanteringen av elbalanserna och balansavräkningen är varje part på elmarknaden ansvarig för sin egen elbalans, dvs. för jämvikten mellan elanskaffningen och elleveranserna inom varje timme. Varje part skall ha ett öppet elleveransavtal. Det är härvid fråga om avtalsbaserat ansvar, som dock inte gäller situationer av typen *force majeure*. Den systemansvariga följer situationen i fråga om elsystemets reserver med hjälp av elproducenternas produktionsplaner och förbrukningsprognoser. Den systemansvariga har också berett sig på att informera övriga nordiska systemansvariga och de balansansvariga direkt om hot om effektbrist i elsystemet eller om effektbrist. Informerande i tre etapper om effektbrist börjar när den produktionskapacitet som finns att tillgå är i användning och det inte är möjligt att få mera el från grannländerna. Följande meddelanden ges när man har blivit tvungen att starta gasturbinerna för att täcka det effektbehov som förbrukningen ger upphov till. Syftet med meddelandena är att aktivera marknadsparterna att sörja för sin egen balans så väl som möjligt och att erbjuda marknaden all möjlig kapacitet.

Situationen i Sverige

I Sverige har man kommit överens om att en del av den långsamma reservkapaciteten skall reserveras för den systemansvariga

stamnätsmyndigheten Svenska Kraftnäts bruk åren 2001—2003. Svenska Kraftnät har godkänt anbud om en kapacitet på ca 1 000 MW från sju olika kraftverk. Om fördelningen av de kostnader som arrangemanget medför — högst 200 miljoner kronor i året — har överenskommit med de balansansvariga bolagen. När effektbrist hotar skall kraftverken erbjuda Nord Pools elspotmarknad el till priset 2 x kraftverkets rörliga kostnad.

Svenska Kraftnät gör en prognos över effektsituationen och informerar om situationen på sina webbsidor. Risken för effektbrist under de följande dagarna beskrivs med tre färger. Grönt betyder en normal driftssituation, där anbud om uppreglering av balanshanteringen bedöms stå till förfogande till en mängd av över 500 megawatt. Gult betyder en situation där risken för en effektbrist har ökat, varvid det bedöms att anbud om uppreglering av balanshanteringen står till förfogande till en mängd som är mindre än 500 megawatt. I detta fall uppmanas marknadsparterna följa situationen och beakta eventuella tilläggsanvisningar. Samtidigt bereder sig Svenska Kraftnät på att ta i bruk den långsamma reservkapacitet som har reserverats för detta syfte. Rött innebär risk för effektbrist och Svenska Kraftnät kan ge en varning om effektbrist. Svenska Kraftnät ger en varning om effektbrist, om myndigheten bedömer att man nästa dag blir tvungen att använda snabb störningsreserv för att sköta effektbalansen. Varningen ges senast föregående dag klockan 11.00 till marknadsparterna via Nord Pool samt direkt till de balansansvariga per telefax.

1.3. Grundlagen

Enligt 18 § 1 mom. grundlagen (731/1999) anses näringsfrihet vara huvudregeln i fråga om näringsutövandet. Det är dock möjligt att göra ett undantag från denna regel genom att göra en näring tillståndspliktig. Om tillståndsplikten alltid skall föreskrivas genom lag, och denna skall uppfylla de krav på exakt avgränsning och noggrannhet som gäller i fråga om begränsningen av en grundläggande rättighet. Det väsentliga innehållet i begränsningarna, såsom begränsningarnas omfattning och förutsättningar bör framgå av lagen.

Elnätsverksamhet får enligt 4 § elmarknadslagen utövas endast av dem som innehar ett elnätstillstånd som elmarknadsmyndigheten har beviljat. Enligt 5 § beviljas tillstånd om den som ansöker om tillstånd har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att sörja för elnätsverksamheten. Om de tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar som gäller den som ansöker om elnätstillstånd föreskrivs för närvarande i 2 § elmarknadsförordningen (518/1995).

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Den systemansvariga har lagstadgad rätt att ställa villkor för användningen av elöverföringsystemet. Rättssäkerheten för de företag som villkoren gäller har dock inte ordnats på det sätt som förutsätts i grundlagen.

Med stöd av 80 § 1 mom. grundlagen hör behörigheten att utfärda förordningar förutom till republikens president också till statsrådet och ministerierna. Utfärdandet av en förordning grundar sig på ett bemyndigande antingen i grundlagen eller i någon annan lag. Genom lag skall dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. I elmarknadslagen ingår för närvarande bestämmelser om bemyndigande, där det förutsätts att om ärenden som ansluter sig till lagens tillämpningsområde skall föreskrivas genom förordning utan att det desto närmare preciseras vem som skall utfärda förordningen, eller där handels- och industriministeriet har getts bemyndigande att utfärda bestämmelser om det mera exakta verkställandet av lagen.

Enligt 80 § 2 mom. grundlagen kan en myndighet genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl till detta och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning. Tillämpningsområdet för ett sådant bemyndigande skall vara exakt avgränsat. Bestämmelser om Energimark-

nadsverkets ställning finns i lagen om Energimarknadsverket (507/2000). För närvarande finns talrika bestämmelser om Energimarknadsverkets befogenheter och de myndiganden som det skall beviljas i elmarknadslagen och i de normer på lägre nivå som utfärdats med stöd av den. Dessa bestämmelser uppfyller inte till alla delar förutsättningarna enligt 80 § 2 mom. grundlagen.

1.4. Sekretessbestämmelser

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) (nedan offentlighetslagen) trädde i kraft vid ingången av december 1999. I det lagpaket som gällde offentlighetslagen ingick lagen om upphävande av vissa sekretessbestämmelser (623/1999). Genom bestämmelsen i 1 § 7 punkten i denna lag upphävdes en särskild sekretessbestämmelse som ingick i 49 § elmarknadslagen samt den straffbestämmelse i 47 § som gjort denna bestämmelse effektivare.

Upphävandet av bestämmelserna om sekretessplikt har lett till att det i fråga om det informationsutbyte som skall iakttas vid utredningen av elhandeln inte längre i lagstiftningen ingår någon skyldighet för den systemansvariga, nätinnehavarna och de balansansvariga att hemlighålla de uppgifter om balansavräkningen och balanshanteringen som dessa har samlat in, eller åtminstone har frågan om ifall det existerar en sådan skyldighet blivit beroende av tolkning.

2. Bedömning av nuläget

2.1. Särredovisning

När elmarknadslagen stiftades ansågs det ändamålsenligt att begränsa tillämpningsområdet för lagens bestämmelser om särredovisning till de viktigaste frågorna och att komplettera bestämmelserna när erfarenheterna av tillämpningen av elmarknadslagen ökade.

Åtskiljandet av elaffärsverksamheterna från övriga verksamheter har retts ut i en arbetsgrupp som tillsatts av handels- och industriministeriet. Arbetsgruppen fick sitt betänkande klart i maj 2000. Arbetsgruppen beslöt

föreslå att elnätsaffärsverksamheten skall bolagiseras eller skiljas åt till ett separat kommunalt eller statligt affärsverk.

Vid tillämpningen av elmarknadslagen har det visat sig att vissa bestämmelser i den, som gäller åtskiljande av elaffärsverksamheter, är beroende av tolkning. Gränsdragningen i fråga om vilka uppgifter som hör till elaffärsverksamheterna har inte ansetts klar. Det finns inga detaljerade bestämmelser om hur de olika utgifts- och balansräkningsposterna skall fördelas mellan de olika affärsverksamheterna. Dessutom är det för närvarande möjligt att i efterskott, i det skede då prissättningens skälighet övervakas, ändra principerna för åtskiljandet, eftersom bindande scheman eller modeller som gäller bokslutet saknas.

Det att bestämmelserna är beroende av tolkning är problematiskt i synnerhet med tanke på att det skall kunna säkerställas att det råder genomsynlighet mellan nätaffärsverksamheten, som utövas som monopolverksamhet, och den verksamhet som omfattas av konkurrens, att korssubventionering skall försvåras samt att övervakningen av att prissättningen av elnätsverksamheten är skälig skall fungera. Behandlingen av ärendena hos tillsynsmyndigheten är arbetsdryg och binder myndighetens resurser för en lång tid vid behandlingen av enskilda ärenden. Flaskhalsar i övervakningen kan medverka till att konkurrensen snedvrids.

Det att bestämmelserna är beroende av tolkning kan också förorsaka problem för de företag som utövar elaffärsverksamheter. De tillsynsåtgärder som förorsakas av att åtskiljandet har gjorts bristfälligt binder företagets resurser och dessutom kan företagets redovisningsväsen producera felaktig information åt ledningen och ägarna om hur resultatrika företagets verksamheter är.

Bestämmelserna om åtskiljande av verksamheterna i elmarknadslagen motsvarar inte till alla delar kraven i elmarknadsdirektivet.

I elmarknadsdirektivet ingår ingen möjlighet att göra ett undantag från skyldigheten att skilja åt verksamheten på basis av elaffärsverksamheternas ringhet. I samband med behandlingen av förslaget till ändring av elmarknadsdirektiv diskuterades möjligheten att ställa producenter som inte når upp till ett

gränsvärde, som ännu inte har definierats, utanför kravet på att skilja åt elproduktionen från annan verksamhet. Eftersom behandlingen av ärendet ännu inte är avslutad är det ändamålsenligt att tills vidare inte föreslå att möjligheten att göra undantag från kraven på åtskiljande, när det är fråga om ringa elfärsverksamheter, skall slopas i elmarknadslagen.

I elmarknadsdirektivet har skyldigheten att upprätta en balansräkning inte begränsats till att gälla endast kapitalintensiva verksamheter. I direktivet förutsätts att bokslutsuppgifterna offentliggörs.

Det skall inte längre vara nödvändigt att kräva ett separat revisorsutlåtande, eftersom revisorerna granskar resultaträkningen, balansräkningen och tilläggsuppgifterna till dem för de verksamheter som skall särredovisas som en del av den regelbundna revisionen.

Skyldigheten i elmarknadslagen att till konkurrensverket anmäla förvärv av en rörelse som utövar elnätsverksamhet, köp av aktie- eller andelsmajoriteten i en sammanslutning som utövar nätverksamhet eller annat förvärv av bestämmanderätt som gäller elnätsverksamhet har ersatts med bestämmelserna om tillsyn över företagsförvärv enligt lagen om konkurrensbegränsningar (480/1992).

För den befogenhet som Energimarknadsverket har beviljats i handels- och industriministeriets beslut om särredovisning av affärsverksamheter finns inget stöd i bestämmelserna i elmarknadslagen och den kan inte heller anses stämma överens med de krav som grundlagens bestämmelser om bemyndiganden ställer. Energimarknadsverket har därför inte utfärdat några sådana anvisningar som avses i beslutet.

2.2. Långsam reservkapacitet

I den slutrapport som den av handels- och industriministeriet tillsatta arbetsgruppen för elmarknadens säkerhet gav i april 2000 (handels- och industriministeriets arbetsgrupps- och kommissionsrapporter 6/2000) konstateras att liberaliseringen av elmarknaden har lett till en situation där elmarknadsparternas ekonomiska intresse för att upprätthålla lång-

sam reservkapacitet har minskat. Till följd av detta har det uppkommit oro för om marknaden kan garantera att leverans- och försörjningssäkerheten i fråga om el kan hållas tillräckligt tryggad i alla efterfrågesituationer inom landet i kombination med eventuella störningssituationer i kraftverken och i el- eller naturgasimporten. Enligt arbetsgruppen är det i sista hand det allmänna som har ansvaret för och skyldigheten att se till att medborgarnas eltillgång är tryggad i undantagsförhållanden och att en tillräcklig mängd långsam reservkapacitet står till förfogande.

I ett betänkande som handels- och industriministeriets arbetsgrupp för justering av målen för försörjningsberedskapen har avlåtit i maj 2001 förutsätts det att i samband med förberedelserna inför störningar i energiförsörjningen under normaltid skall det redas ut hur den offentliga sektorns roll och den beredskap som är specifik för försörjningsberedskapen bör utvecklas. Målet bör vara att minimera effekterna av störningar i sådana fall där effekterna på ekonomin och samhället blir orimliga.

Också i statsrådets redogörelse till riksdagen om Finlands säkerhets- och försvarspolitik, som gavs den 13 juni 2001, konstateras det att reservkapaciteten inom elproduktionen har minskat i takt med att kolkraftverk som inte har använts eller som har använts i liten omfattning gradvis har tagits ur omedelbar driftsberedskap. En minskning av dessa långsamma produktionsreserver konstateras leda till att ingen reservkapacitet finns att tillgå vid störningar under normala förhållanden eller vid undantagsförhållanden. Enligt redogörelsen måste upprätthållandet av en reservkapacitet inom elproduktionen lösas i samarbete med producenter och företag, så att tillgången på elektricitet kan tryggas under alla förhållanden. Redogörelsen nämner att målet är ett arrangemang där en del av reservkraftverken fortfarande skall kvarstå hos de nuvarande ägarna och Försörjningsberedskapscentralen till dem betala ersättning för kostnaderna för upprustning och underhåll av kraftverken.

Enligt det som sägs ovan har öppnandet av elmarknaden för konkurrens ökat behovet av beredskap också i sådana situationer som ännu inte uppfyller de förutsättningar som i

beredskapslagen har ställts för undantagsförhållanden. I samma riktning verkar också det att vissa kraftverk har tagits ur drift i Sverige, som utgör en del av den gemensamma nordiska elmarknaden.

2.3. Ändringsbehov som följer av grundlagen

Om undantag från principen om näringsfrihet enligt 18 § 1 mom. grundlagen skall alltid föreskrivas i lag. När en verksamhet görs tillståndspliktig skall detta alltid uppfylla de krav på exakt avgränsning och noggrannhet som gäller begränsning av en grundläggande rättighet. Det väsentliga innehållet i begränsningarna, såsom begränsningarnas omfattning och förutsättningar, bör framgå av lagen. De bestämmelser som gäller förutsättningarna för tillstånd och hur bestående det är bör ge en tillräcklig uppfattning på förhand om de myndighetsåtgärder som sammanhänger med tillståndet. I 1 § elmarknadsförordningen har sådan elnätsverksamhet befriats från tillstånd i vilken med ett elnät som en sammanslutning eller inrättning besitter endast sköts en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps eldistribution. Denna bestämmelse om begränsning av tillståndsplikten skall tas in i elmarknadslagen. Tillståndsplikten enligt 4 § elmarknadslagen, som gäller elnätsverksamhet, gäller också planering av elnät, eftersom planering av elnät räknas till elnätsverksamhet i definitionen på elnätsverksamhet i 3 § 6 punkten. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om naturgasmarknadslagen (GrUU 4/2000 rd) ansett att det med tanke på näringsfrihet inte är möjligt att föreskriva att enbart planering av nät är tillståndspliktig. Om de tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar som gäller den som ansöker om elnätstillstånd bestäms för närvarande i 2 § elmarknadsförordningen. Dessa tillståndsförutsättningar skall på det sätt som 18 § grundlagen förutsätter tas in i elmarknadslagen.

Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts-

säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om naturgasmarknadslagen ansett att det faktum att en nätinnehavare påläggs systemansvar betyder att offentliga förvaltningsuppgifter anförtros någon annan än en myndighet. Den systemansvariga har lagstadgad rätt att ställa villkor för användningen av elöverföringssystemet. Rättssäkerheten för de företag som villkoren gäller har i den gällande lagen dock inte ordnats på det sätt som förutsätts i grundlagen.

Bemyndigandet att utfärda en förordning ankommer med stöd av 80 § 1 mom. grundlagen förutom på republikens president också på statsrådet och ministeriet. Utfärdandet av en förordning grundar sig på ett bemyndigande antingen i grundlagen eller i någon annan lag. Den reviderade regleringen i grundlagen som gäller bemyndigandet att utfärda en förordning förutsätter att bestämmelserna om bemyndiganden i elmarknadslagen skall ändras så att de motsvarar bestämmelserna i grundlagen. I enlighet med systematiken i grundlagen skall bemyndigandet att utfärda förordning anvisas statsrådet, när det är fråga om vittsyftande och principiellt viktiga frågor samt frågor vilkas betydelse kräver detta. Ett bemyndigande att utfärda förordning som har anvisats ministeriet skall gälla frågor av mera teknisk natur samt frågor med liten samhällelig eller politisk betydelse.

En del av de befogenhetsbestämmelser som har tagits in i elmarknadslagen och anvisats handels- och industriministeriet gäller sakhelheter för vilkas del befogenheten lämpar sig bättre för Energimarknadsverket, som svarar för tillsynen över branschen, än för ministeriet.

2.4. Sekretessbestämmelser

I elmarknadslagen ingick ursprungligen en sekretessbestämmelse enligt vilken den som vid utförandet av uppgifter som avses i elmarknadslagen eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den har fått kännedom om affärs- eller yrkeshemligheter inte fick röja dessa för utomstående eller själv utnyttja dem. För att förstärka bestämmelsen ingick i lagen en straffbestäm-

melse som omfattade en hänvisning till strafflagen.

I motiveringarna till bestämmelsen konstaterades att verksamhetsutövarna kan bli tvungna att till dem som utför övervakning eller för statistik överlåta uppgifter som skall anses som affärs- eller yrkeshemligheter och som de inte får röja för utomstående. I motiveringarna till straffbestämmelsen konstaterades att t.ex. de som upprätthåller statistik och inte är tjänstemän eller anställda i en offentlig sammanslutning kan få kännedom om affärs- och yrkeshemligheter. Till följd av detta måste en särskild straffbestämmelse stiftas om brott mot sekretessplikten, eftersom den reglering som gäller tjänstemän inte räckte till för att täcka alla frågor som kommer upp. Bakgrunden till den separata sekretessbestämmelsen i elmarknadslagen var bestämmelsen i 42 §, som gör det möjligt att använda branschorganisationerna i statistikuppgifter.

Vid en bedömning av de ursprungliga motiveringarna till elmarknadslagen var det motiverat att upphäva den separata sekretessbestämmelsen i elmarknadslagen i samband med att offentlighetslagen stiftades, eftersom sekretessplikt som gäller dessa uppgifter ingår i den nya offentlighetslagen.

I samband med att bestämmelsen om sekretessplikt upphävdes, fästes emellertid inte uppmärksamhet vid att ett regelverk om utredning av elhandeln och upprätthållande av balansen mellan produktionen och förbrukningen av el fogades till elmarknadslagen med lag 332/1998. Det centrala innehållet i detta regelverk är att fastställa att det är elnätsinnehavarnas uppgift att sörja för uppgifter för utredning av elhandeln. När de utför uppgifter om vilka föreskrivs i 4 kap. elmarknadslagen och vilka anknyter till systemansvar och utredningen av elhandeln får den systemansvariga stamnätsinnehavaren, de elförsäljare som är verksamma som s.k. balansansvariga (ca 20 stycken) samt distributionsnätsinnehavarna (ca 100 stycken) i sin verksamhet detaljerad information om sina konkurrenters eller ägarnas konkurrenters eller leveranser. De uppgifter som gäller elleveranser och som har uppkommit vid utredningen av elhandeln skall i en viss form ges till de parter som har rätt att få kännedom om

dem, men inte till utomstående.

Ett centralt krav som har ställts på utredningen av elhandeln är att de uppgifter som sammanhänger med utredningen av elhandeln och innehåller elförsäljarnas affärshemligheter skall hållas hemliga för utomstående parter och t.o.m. för det egna företagets försäljningsorganisation eller ägarparter. Bestämmelserna i 49 och 47 § elmarknadslagen användes för att förstärka också denna skyldighet. Sekretessbehovet i fråga om uppgifterna samt den uppgift som elmarknadslagens bestämmelser har då det gäller att förstärka denna skyldighet nämns på flera ställen i regeringspropositionen 227/1997 rd.

Enligt 4 § 2 mom. offentlighetslagen tillämpas de bestämmelser som gäller myndigheterna också på sammanslutningar, inrättningar, stiftelser och enskilda personer som utövar offentlig makt när de utför ett offentligt uppdrag. Begreppet offentlig makt har dock inte definierats entydigt i lagen. Till dess centrala innehåll har emellertid ansetts höra ingripande i en enskilds rättsliga ställning genom ett förvaltningsbeslut eller genom en faktisk åtgärd.

Med beaktande av förarbetena till elmarknadslagen kan företagen inom elbranschen i princip inte anses utöva offentlig makt när de utför uppgifter som sammanhänger med utredning av elhandeln. Inte heller med stöd av övrig lagstiftning som reglerar näringslivet kan det entydigt anses att sekretessplikten sträcker sig till utredningsuppgifter enligt elmarknadslagen. Som sådana kan i första hand komma i fråga den bestämmelse som gäller orätt anskaffande, utnyttjande och yppande av affärshemlighet enligt 4 § lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978). Innehållet i sekretessplikten för de personer i företagen vilka sköter uppgifter som grundar sig på elmarknadslagen är dock av ett annat slag än de situationer på vilka man i första hand har försökt inverka med bestämmelsen i lagen om otillbörlig näringsverksamhet.

Till följd av att sekretessplikten är beroende av tolkning aktualiseras frågan i sista hand i en brottsprocess som gäller otillåten överlåtelse eller användning av uppgifter om vilka har bestämts att de skall hållas hemliga. I ett oklart fall skall lagen tillämpas till den an-

klagades fördel.

Utgående från vad som sägs ovan skall det anses att sedan 47 och 49 § elmarknadslagen upphävts har det blivit osäkert om sekretessbestämmelserna och det sanktionssystem som sammanhänger med dem kan tillämpas på de uppgifter om företagshemligheter som den systemansvariga och balansutredarna har samlat in.

Som en följd av upphävningen av sekretess- och straffbestämmelserna har risken ökat för att de uppgifter som fås i samband med utredningen av elhandeln och vilka innehåller ett marknadsvärde utnyttjas otillbörligt i den insamlade partens egen affärsverksamhet. Detta igen äventyrar strävan att få elmarknaden att fungera lika för alla och utan diskriminering, vilken utgjorde målet med ändring 332/1998 av elmarknadslagen.

3. Propositionens mål och de viktiga förslagen

3.1. Åtskiljande

Elnätsverksamheten är monopolverksamhet som kräver tillsyn för att man skall kunna säkerställa att prissättningen av nättjänsterna är skälig samt för att förhindra att inkomster från elnätsverksamheten används för stödande av sådana verksamheter som omfattas av konkurrens.

Målet med åtskiljandet av elaffärsverksamheterna är att öka öppenheten och jämlikheten vid utövandet av elaffärsverksamheterna så att det blir svårare att understöda elaffärsverksamheter som har öppnats för konkurrens med intäkter från elnätsverksamheten och därmed att snedvrída konkurrensen på elmarknaden. Åtskiljandet förbättrar elmarknadens funktion och underlättar tillsynsarbetet i branschen. På elmarknaden har produktionen, försäljningen, importen och exporten av el släppts fria för konkurrens. Elnätsverksamheten däremot är tillståndspliktig och med stöd av elmarknadslagen binds nätinnehavaren av en överförings-, anslutnings- och nätutvecklingsskyldighet samt en skyldighet att agera jämlikt och öppet. En sund och fungerande konkurrens på elmarknaden förutsätter att de elaffärsverksamheter som utsätts för konkurrens fungerar företagsekonomiskt lön-

samt och att de inte stöds med nätaffärsverksamheten som skall anses som ett naturligt monopol.

De bestämmelser om särredovisning som för närvarande finns i elmarknadslagen skall preciseras för att dessa mål skall kunna säkerställas.

Under beredningen av propositionen har också kravet på bolagisering av elnätsverksamheten i form av en juridisk person som är åtskild från andra elaffärsverksamheter varit uppe till diskussion. Kravet har dock inte tagits in i regeringens proposition eftersom behandlingen av Europeiska kommissionens direktivförslag angående detta inte är slutförd och eftersom åsikterna om saken i Finland har avvikit mycket från varandra under beredningen av propositionen.

I princip måste möjligheten i elmarknadslagen att göra ett undantag från kravet på åtskiljande som gäller elaffärsverksamheter av ringa betydelse slopas, eftersom den strider mot elmarknadsdirektivet. Eftersom det emellertid är möjligt att det i elmarknadsdirektivet kommer att tas in någon slags möjlighet att göra undantag från kravet på att skilja åt elproduktionen från övriga verksamheter, föreslås det inte ännu att möjligheten att göra undantag skall slopas i elmarknadslagen.

I enlighet med vad som förutsätts i elmarknadsdirektivet skall till elmarknadslagen fogas ett krav att upprätta balansräkning också för andra än kapitalintensiva verksamheter. När elmarknadslagen stiftades ansågs det inte ändamålsenligt att ställa en skyldighet att upprätta balansräkning för försäljningen, eftersom inga betydande investeringar sammanhänger med försäljningen.

Det skall förutsättas att revisorerna skall granska resultaträkningar, balansräkningar och tilläggsuppgifterna till dem i fråga om de verksamheter som skall särredovisas som en del av den regelbundna revisionen. Revisorerens skyldighet att i revisionsberättelsen ge ett särskilt utlåtande om ifall resultaträkningar, balansräkningar och tilläggsuppgifterna till dem i fråga om de verksamheter som skall särredovisas stämmer överens med elmarknadslagstiftningen skall slopas.

Det skall förutsättas att boksluten för nätverksamheten och elförsäljningsverksamhe-

ten tas med som en del av det officiella bokslutet och att de publiceras.

Den i lagen ingående skyldigheten att meddela konkurrensverket om förvärv av en rörelse som utövar elnätsverksamhet, om köp av aktie- eller delägarmajoriteten i en sammanslutning som utövar nätverksamhet eller om annat förvärv av bestämmanderätten gällande elnätsverksamhet skall upphävas. Denna bestämmelse har blivit onödig sedan bestämmelser om tillsyn över företagsförvärv fogats till lagen om konkurrensbegränsningar genom en lagändring 303/1998, som trädde i kraft den 1 oktober 1998. I 11 d § 2 mom. lagen om konkurrensbegränsningar togs då in en specialbestämmelse om företagsförvärv på elmarknaden, vilken kompletterar den allmänna tillsynen över företagsförvärv som gäller alla branscher. I och med inrättandet av marknadsdomstolen ändrades bestämmelsen i fråga genom lag 1529/2001 som trädde i kraft den 1 mars 2002. Med stöd av bestämmelsen kan marknadsdomstolen på framställning av konkurrensverket förbjuda ett sådant företagsförvärv på elmarknaden som resulterar i att den sammanräknade mängd elektricitet som med 400 V spänning överförs i distributionsnätet av parterna i företagsförvärvet eller av sådana samfund eller anläggningar som bedriver distributionsnätverksamhet och som står i ett nära förhållande till parterna i enlighet med lagen om konkurrensbegränsningar överskrider 25 procent av den mängd elektricitet som på motsvarande sätt överförs i hela landet.

I elmarknadslagen skall de allmänna principer preciseras som skall följas när bokslut upprättas över verksamheter som skall särredovisas. Enligt dessa principer skall orsakarprincipen följas vid bokföringen av affärstransaktioner och balansposter. Det skall förutsättas att avskrivningarna grundar sig på anskaffningsutgifterna. För att säkerställa att det särredovisningsförfarande som väljs fortgår skall det förutsättas att det valda särredovisningsförfarandet skall följas, om det inte finns ett motiverat skäl till att ändra det. Det skall förutsättas att en utredning av ändringarna görs i samband med bokslutet.

Energimarknadsverket skall ges fullmakt att meddela detaljerade föreskrifter som skall anses som sådana normbeslut som stämmer

överens med 80 § 2 mom. grundlagen och som gäller särredovisade bokslut. Dessa föreskrifter gäller alla sammanslutningar som utövar elaffärsverksamhet. Den nuvarande generella fullmakt som har getts Energimarknadsverket ingår i handels- och industriministeriets beslut om särredovisning av elaffärsverksamheter. Ett bemyndigande till normgivning skall i enlighet med grundlagen tas upp i lag. Samtidigt skall den fullmakt som skall ges Energimarknadsverket kompletteras så att den uppfyller förutsättningarna i grundlagen i fråga om exakt avgränsning av fullmakten. Den fullmakt att meddela föreskrifter om upprättandet av särredovisade bokslut som handels- och industriministeriet har getts i lagen skall slopas.

Kvaliteten på den information som boksluten ger skall förbättras genom att det skall föreskrivas om en skyldighet för dem som utövar elaffärsverksamhet att i samband med boksluten publicera uppgifter som klargör grunderna för upprättandet av boksluten samt nyckeltal som beskriver nätinnehavarens verksamhet. Energimarknadsverket skall beviljas fullmakt att genom sitt beslut närmare bestämma om publicerandet av ifrågavarande uppgifter och nyckeltal.

3.2. Det system som gäller långsam reservkapacitet och som är avsett för åtgärdande av en allvarlig effektbrist

Det föreslås att elmarknadslagen skall ändras så att det blir möjligt att ta i bruk ett system som gäller upprätthållande och användning av långsam reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist och som beräknas gälla en bestämd tid på ca tre år. En mera bestående organisering av det system som gäller upprätthållande av långsam reservkapacitet kommer att övervägas i samband med övergången till det nordiska system som planeras. På den nordiska elmarknaden kan ett system av den typ som föreslås inte på längre sikt upprätthållas enbart med nationella åtgärder, eftersom arrangementet i fråga också påverkar övriga länder på elmarknaden. Också det svenska system som refereras ovan är avsett att vara tidsbestämt. Parter i det föreslagna systemet skall

vara Försörjningsberedskapscentralen och kraftproducenterna.

Försörjningsberedskapscentralen skall ha till uppgift att sörja för att avtal om upprätthållandet av långsam reservkapacitet, som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist, ingås med kraftproducenterna. Försörjningsberedskapscentralen skall ersätta kraftproducenterna för de kostnader som de förorsakar av upprätthållandet av den långsamma reservkapacitet som hör till systemet genom en försörjningsberedskapsavgift i enlighet med lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen skall övervaka att avtalen följs.

Systemet skall omfatta endast en del av all långsam reservkapacitet, i praktiken några hundra megawatt. Som högst är den kapacitet som behövs ca 1 000 megawatt.

Syftet med systemet skall först och främst vara att säkerställa att existerande elproduktionskapacitet, som grundar sig på stenkolk, torv, olja eller naturgas, inte tas ur omedelbar driftsberedskap eller görs överflödig. Systemet skall således förhindra att kapacitet som har blivit överflödig för producenten tas ur drift och det skall till denna del påverka eller veranssäkerheten.

Dessutom är ibruktagandet av systemet ett sätt att bemöta det behov som har uppstått på den konkurrensutsatta elmarknaden att säkerställa att det inte finns något område som varken omfattas av elmarknadslagstiftningen eller den lagstiftning som har getts om tryggnad av försörjningsberedskapen, och som eventuellt kan hota säkerheten i fråga om el-tillgången. Ibruktagandet av långsam reservkapacitet, som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist, förutsätter i och med detta inte nödvändigtvis att det redan förekommer ett allvarligt hot mot befolkningens utkomst eller mot basen för landets ekonomiska liv och inte heller att det inte är möjligt att kontrollera situationen med myndigheternas normala befogenheter. Syftet med systemet skall vara att det skall fungera som en preventiv buffert redan innan ett sådant krisläge som avses i beredskapslagen är för handen. Den långsamma reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist är nära förknippad med tillgången på el, som skall anses vara en basförnödenhet, samt

med möjligheten att hålla de system som är viktiga med tanke på samhällets grundläggande infrastruktur funktionsdugliga. I detta hänseende kan det föreslagna systemet anses utgöra en del av det totala system som gäller tryggnad av försörjningsberedskapen.

Systemet skall så litet som möjligt störa den normala verksamheten på elmarknaden och det skall vara så effektivt som möjligt ekonomiskt. Det är fråga om ett system som klart skall anknyta till undantagsförhållanden på elmarknaden och som inte skall kunna användas för att sänka marknadspriserna på el. På grund av detta skall ibruktagandet av den långsamma reservkapaciteten som ingår i systemet och som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist kopplas till situationer där elen fysiskt håller på att ta slut.

3.3. Beaktandet av ändringarna i grundlagen och i övrig lagstiftning i elmarknadslagen

Syftet med propositionen är att få de bestämmelser som gäller avgränsning av tillämpningsområdet för elmarknadslagen, de situationer då elnätstillstånd inte förutsätts, förutsättningarna för elnätstillstånd, bemyndigandena att ge förordning och Energimarknadsverkets befogenheter att utfärda normer att stämma överens med de krav som har ställts i grundlagen.

Tillstånd för elnätsverksamhet skall i enlighet med den nuvarande bestämmelsen i 1 § elmarknadsförordningen inte behövas för sådan elnätsverksamhet i vilken med ett elnät som en sammanslutning eller inrättning besitter endast sköts en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps eldistribution. Tillstånd skall inte heller behövas för planering av elnät.

De tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar som gäller den som ansvarar om elnätstillstånd och om vilka för närvarande bestäms närmare i 2 § elmarknadsförordningen skall i enlighet med den reviderade grundlagsregleringen tas in i elmarknadslagen. Tillståndskraven för en driftsledare och en elarbetsledare som fyller behörighetskraven skall preciseras genom en hänvisning till elsäkerhetslagen (410/1996) och författningar som har meddelats med stöd av

den. Det tillståndskrav i elmarknadsförordningen som gäller andra förutsättningar skall slopas. Regleringen stämmer överens med den reglering som gäller naturgasnätstillstånd i naturgasmarknadslagen.

Enligt grundlagsutskottet betyder det faktum att en nätinnehavare påförs systemansvar att offentliga förvaltningsuppgifter som föreslagits bli lagfästa delegeras till någon annan än en myndighet (GrUU 4/2000 rd). Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Stamnätsinnehavaren har föreskrivits rätt att ställa villkor för användningen av elöverföringssystemet. När det gäller villkoren som ställs av den stamnätsinnehavare som har systemansvar med tanke på genomförande av systemansvaret föreslås att elmarknadsmyndigheten skall fastställa villkoren innan de införs för att kraven i grundlagen skall uppfyllas.

Bemyndigandet att utfärda förordning skall i elmarknadslagen anvisas statsrådet när det är fråga om vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt ärenden vilkas betydelse förutsätter detta. Det bemyndigande att utfärda förordning som anvisas ministeriet skall gälla frågor av mera teknisk art samt frågor som samhälleligt eller politiskt är av mindre betydelse.

Energimarknadsverket skall i enlighet med 80 § 2 mom. grundlagen ges befogenhet att utfärda rättsnormer som är exakt avgränsade till sina tillämpningsområden, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl till detta och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning av statsrådet eller ministeriet. De beslut eller föreskrifter som Energimarknadsverket utfärdar skall gälla de nyckeltal, minutförsäljningsvillkor och minutförsäljningspriser som nätinnehavaren skall publicera samt uppgifter om grunderna för hur de fastställs, specifikation av hur elpriset bildas och uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el samt vissa faktorer som anknyter till upprättandet av särredovisade bokslut. I egenskap av den

myndighet som svarar för övervakningen av elmarknaden och främjandet av dess funktion samt som beviljar tillstånd har Energimarknadsverket den specialsakkunskap som ger verket förutsättningar för dylikt beslutsfattande.

I 27 a § 1 mom. elmarknadslagen bestäms att maximibeloppet för standardersättningen vid dröjsmål med kopplingen av en anslutning är 10 000 mark. Standardersättningens konsumentskyddsrättsliga natur tillstyrker att ersättningsbeloppet bör hållas jämnt och att det bör omvandlas till ett eurobelopp. En höjning av maximibeloppet till 1 700 euro är följaktligen motiverad. Också i de anslutningsvillkor som Elenergiförbundet rf Sener rekommenderar är maximibeloppet för standardersättningen 1 700 euro.

3.4. Skyddandet av affärs- och yrkeshemligheter vid realiserandet av systemansvaret och vid utredningen av elhandeln

Syftet med propositionen är att förbättra skyddet för affärs- och yrkeshemligheter som gäller andra företags elaffärsverksamheter inom elbranschen och som kommer in vid skötseln av uppgifter som sammanhänger med balansansvaret samt utredningen av elhandeln i elsystemet så att dessa uppgifter inte överläts eller utnyttjas på ett otillbörligt sätt. Målet är att främja jämlik och icke-diskriminerande verksamhet på elmarknaden samt förtroendet för att de företag som sköter lagstadgade uppgifter inom branschen behandlar de olika aktörerna lika.

Utgående från vad som sägs ovan anförs det att till elmarknadslagen skall fogas en sekretessplikt som skall gälla de affärs- och yrkeshemligheter som den systemansvariga samt de nätinnehavare som svarar för balansavräkningen och de balansansvariga får kännedom om när de utför uppgifter i enlighet med elmarknadslagen. I bestämmelsen om sekretessplikt skall det hänvisas till 22 och 23 § samt till 24 § 1 mom. 20 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Eftersom principen är att de uppgifter som anknyter till balansansvaret samt till utredningen av elhandeln inte kan anses höra

till tjänsteuppdraget, skall till straff dömas för brott mot sekretessplikten enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (39/1889). Straffbestämmelsen skall vara densamma för alla som omfattas av sekretessplikten oberoende av om de är anställda av en offentlig eller privat sammanslutning.

4. Propositionens verkningar

4.1. Särredovisning

4.1.1. Ekonomiska verkningar

Verkningar på den offentliga ekonomin

Förslaget bedöms inte ha några betydande verkningar på den offentliga ekonomin. Den modell som föreslås har ingen effekt på statsbudgeten via Energimarknadsverkets budget, eftersom huvuddelen av ämbetsverkets utgifter täcks med avgifter som tas ut av dem som övervakas.

Ekonomiska verkningar för hushållen

Förslaget bedöms inte ha några betydande ekonomiska verkningar på hushållen. Under en period på några år bedöms det faktum att verksamheten på elmarknaden och övervakningen av den blir effektivare dock leda till att trycket på att höja elpriset minskar.

Ekonomiska verkningar för näringslivet

För de företag som är elförbrukare är verkningarna av samma slag som för hushållen.

Samhällsekonomiska verkningar

Det att verksamheten på och övervakningen av elmarknaden blir effektivare uppskattas under en period på några år påverka det pris som hushållen och företagen betalar för elenergi och elöverföring så att trycket på att höja priset minskar. Detta har små positiva verkningar på samhälls ekonomin.

Det bedöms att ändringen inte kommer att ha någon direkt inverkan på sysselsättningen.

På elmarknaden inverkar en effektivare konkurrens positivt på företagets konkur-

renskraft i branschen. Det minskande trycket att höja elpriset bedöms inte inverka på elförbrukningen.

4.1.2. Verkningar för företagen

Preciseringen av bestämmelserna om åtskiljande av elaffärsverksamheterna bedöms inte ha några betydande kostnadsmässiga verkningar för företagen i elbranschen jämfört med nuläget. På längre sikt kommer den ökade öppenheten och den effektivare övervakningen att på företagsnivå inverka på prissättningen av nättjänsterna.

Om reformen genomförs kommer den att ha positiva effekter på verksamheten på marknaden, eftersom förslaget ökar nättjänsternas neutralitet mot olika försäljare. Detta ger försäljarna och producenterna lika möjligheter att konkurrera på elmarknaden.

Ändringen bedöms inte försvaga de finska företagets konkurrenssituation i förhållande till företag utomlands.

4.2. Långsam reservkapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist

4.2.1 Verkningar på energimarknaden

När det bedöms vilka verkningar det system som är avsett för att åtgärda en allvarlig effektbrist kommer att ha på elmarknaden är det väsentligt att fästa uppmärksamhet vid den kapacitetsmängd som skall upprätthållas och vid dess idrifttagningsberedskap, vid hur de kraftproducenter som omfattas av systemet väljs samt vid i vilka situationer det är möjligt att ta i bruk kapaciteten i fråga.

Den kapacitetsmängd som skall upprätthållas med hjälp av systemet uppskattas till några hundra megawatt, dock högst 1 000 megawatt. Mera exakt skall den kapacitetsmängd som skall upprätthållas samt dess idrifttagningsberedskap fastställas av Försörjningsberedskapscentralen i samarbete med de myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen samt den systemansvariga. Det bör vara möjligt att ersätta de snabba reserver som är i drift med den långsamma reservkapaciteten när elleveranssäkerheten är hotad. Kapaciteten bör differentieras under perioder

med toppbelastning enligt idrifttagningsberedskapen så att kapaciteten har en idrifttagningsberedskap på mellan 12 timmar och en vecka beroende på elförbrukningsprognoserna. Startberedskapen för den kapacitet som har den långsammaste beredskapen skall kunna höjas i den mån det behövs. Den finska elproduktionskapaciteten, dvs. den effekt som samtidigt kan användas under en tid med toppbelastning, var vid ingången av år 2001 ca 15 450 megawatt, när man räknar med de gasturbiner (650 megawatt) som hör till den snabba reserven och som är i den systemansvarigas besittning. Den andel av elproduktionskapaciteten som har reserverats för systemet är således som högst några procent.

Utgående från den kapacitetsmängd som skall upprätthållas med hjälp av systemet och behovet av idrifttagningsberedskap ber Försörjningsberedskapscentralen de inhemska kraftproducenterna lämna in anbud på den kapacitet som skall upprätthållas, vilken de är beredda att upprätthålla i den produktionsberedskapsklass som krävs under avtalsperioden. Arrangerandet av en anbudstävling ger alla parter samma möjligheter att delta i verksamheten. Anbudena skall godkännas på kostnadsbasis.

Den långsamma reservkapacitet som har reserverats för åtgärdandet av en allvarlig effektbrist skall kunna tas i drift endast när undantagsförhållanden råder på elmarknaden. Systemet skall inte användas för att sänka marknadspriserna på elen. Principen är att förekomsten av sådana situationer där man måste ta till den reservkapacitet som är avsedd för åtgärdandet av en allvarlig effektbrist är sällsynta. Sådana situationer har hittills inte förekommit i verksamheten på den finska elmarknaden. Den långsamma reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist skall kunna tas i drift ännu medan elbörsen fungerar. Den el som produceras av de kraftverk som omfattas av systemet skall om möjligt säljas till elbörsen EL-EX som en Elbasprodukt som grundar sig på kontinuerlig timhandel, varvid elpriset fastställs utgående från marknadsförhållandena. Med tanke på elsystemets funktion är det viktigt att elbörsen fungerar så länge som möjligt. Idrifttagningen av den långsamma

reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist påverkar dock pristopparna på el så att de sjunker, eftersom referenspriset på el på elbörsen i de förhållanden som krävs för ibruktageandets sannolikt står på en exceptionellt hög nivå, är mångfalt eller t.o.m. flertiofalt jämfört med det sedvanliga marknadsläget. Det skall vara möjligt att använda de reserver som ingår i systemet endast så länge och i den utsträckning som behövs för att en allvarlig effektbrist skall kunna åtgärdas.

Ett beslut om att den långsamma reservkapaciteten skall tas i bruk skall grunda sig på förutsättningar i lagen samt på riktlinjer i form av rekommendationer som Försörjningsberedskapscentralen har utarbetat och publicerat och som preciserar förutsättningarna. Över dessa riktlinjer skall Försörjningsberedskapscentralen begära ett utlåtande av Energimarknadsverket. Energimarknadsverket skall i sitt utlåtande till Försörjningsberedskapscentralen bedöma systemets verkningar på elmarknadens funktionsduglighet och på skötseln av systemansvaret.

Det föreslagna systemet bedöms inte minska villigheten att investera i ny elproduktionskapacitet. Det system som är avsett för att åtgärda en allvarlig effektbrist skall gälla endast en del av alla långsamma reserver. Förutsättningarna för att kapaciteten i fråga skall tas i bruk skall i lagen begränsas till att gälla exceptionella förhållanden och dessutom skall det vara möjligt att använda kapaciteten endast så länge och i den utsträckning som är nödvändig för att en allvarlig effektbrist skall kunna åtgärdas.

4.2.2. *Verkningar på den offentliga ekonomin*

Försörjningsberedskapscentralen skall täcka kostnaderna för upprätthållandet och användningen av den långsamma reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist med en försörjningsberedskapsavgift enligt lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen. De kostnader som systemet ger upphov till skall täckas med de nuvarande intäkterna av försörjningsberedskapsavgifterna samt med interna överföringar i försörjningsberedskapsfonden så att huvud-

delen av kostnaderna skall kunna täckas med den försörjningsberedskapsavgift som skall tas ut med stöd av lagen om accis på elström och vissa bränslen (1260/1996) för el som förbrukas i Finland. Storleken på den försörjningsberedskapsavgift som skall tas ut för el är 0,013 cent/kilowattimme. Den årliga intäkten av försörjningsberedskapsavgiften är ca 42—47 miljoner euro och elens andel av denna är ca 10 miljoner euro. De slutliga kostnaderna för ibruktagandet av systemet beror dock på villkoren i de avtal som har åstadkommit på basis av den anbudstävling som har ordnats för kraftproducenterna. Dessa kostnader kan variera årligen. Ibruktagandet av de långsamma reservkapaciteter som har reserverats för systemet ger Försörjningsberedskapscentralen försäljningsinkomster. Det beror på avtalsarrangemangen mellan Försörjningsberedskapscentralen och den kraftproducent som är avtalspart om Försörjningsberedskapscentralen får behålla all försäljningsinkomst eller om inkomsten skall fördelas mellan den kraftproducent som är avtalspart och Försörjningsberedskapscentralen. Försörjningsberedskapscentralen skall intäktsföra eventuella intäkter av elförsäljningen i försörjningsberedskapsfonden.

4.2.3. Verknningar i fråga om organisation och personal

Den skötsel av nya uppgifter som det, enligt vad som föreslås, skall föreskrivas att Försörjningsberedskapscentralen skall handha medför inget behov att anställa mera personal.

Det system som är avsett för åtgärdande av en allvarlig effektbrist kan indirekt medverka till att arbetsplatser kan behållas, ifall de kraftverk med vilka Försörjningsberedskapscentralen ingår avtal i annat fall skulle tas ur drift.

4.2.4. Miljökonsekvenser

Den långsamma reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist skall bestå av kondenskraft som drivs med stenkol, olja och torv. Förslaget medför att den kapacitet som förorsakar utsläpp långsammare tas ur drift. De fall då man måste ta

till den långsamma reservkapaciteten bedöms dock bli så få att ibruktagandet av systemet inte har nämnvärda miljökonsekvenser. Den kapacitet som har reserverats för åtgärdande av en allvarlig effektbrist skall inte användas i normala produktionsförhållanden.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Handels- och industriministeriet tillsatte den 3 november 2000 en arbetsgrupp, som tog sig namnet arbetsgruppen för en 5-årsöversyn av elmarknadslagen. Arbetsgruppen fick i uppdrag att granska bestämmelserna i elmarknadslagen och bereda förslag till lagtekniska och andra nödvändiga innehållsmässiga ändringar i lagen och i de författningar som har getts med stöd av den. Arbetsgruppen avlät sitt betänkande den 26 oktober 2001. Frågor med anknytning till den långsamma reservkapaciteten har också behandlats av en arbetsgrupp för säkerheten på elmarknaden, som handels- och industriministeriet tillsatte den 25 mars 1999. Denna arbetsgrupp avlät sitt betänkande den 4 april 2000. Särredovisningen av elaffärsverksamheter har också granskats av arbetsgrupp 2 för särredovisning av elaffärsverksamheter, som handels- och industriministeriet tillsatte den 21 september 1999 och som avlät sitt betänkande den 31 maj 2000.

Denna proposition har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

5.2. Remissutlåtanden

Utlåtanden om betänkandet av arbetsgruppen för säkerheten på elmarknaden gav Forum Sähkö ja Lämpö Oy, Pohjolan Voima Oy, Kymppivoima Oy, UPM-Kymmene Oyj, Stora-Enso Oyj, Isommu Energia Oy, VAPO Oy, EL-EX Oy, Helsingfors Energi, Vanda Energi Ab, Finska Elenergiförbundet rf, Industrins och Arbetsgivarnas centralförbund rf, Turveteollisuusliitto ry, Olje- och Gasbranschens Centralförbund rf samt Etelä-Pohjanmaan Voima Oy. I utlåtandena påtala-

des att öppnandet av marknaden och den allt hårdare konkurrensen leder till att kapaciteten och reservkapaciteten i Finland minskar. Som lämpligt beredskapssystem för reservkapacitet ansågs ett avtalsbaserat system, som upprätthålls antingen av Försörjningsberedskapscentralen eller av Fingrid Oyj. Största delen av dem som understödde ett centraliserat reservsystem ansåg att ett förfarande av typen försörjningsberedskapsavgift var det lämpligaste.

Utlåtanden om betänkandet av arbetsgrupp 2 för särredovisning gav justitieministeriet, Energimarknadsverket, konkurrensverket, Konsumentverket, Energibranschens Centralförbund rf, Finska Elenergiförbundet rf, Finlands Kommunförbund, Kommunsektorns fackförbund rf, Ingenjörförbundet rf, Savon Voima Oy, Isommus Energia Oy, CGR-föreningen, Centralhandelskammaren samt Finlands Fackföreningars Centralorganisation FFC rf. Arbetsgruppen föreslog som ett centralt villkor för åtskiljandet av elaffärsverksamheterna en skyldighet att bolagisera och göra affärsverk av de olika verksamheterna. Av remissinstanserna understödde bl.a. Energimarknadsverket, konkurrensverket samt Energibranschens Centralförbund rf skyldigheten att bolagisera och göra affärsverk av de olika verksamheterna. Bland andra Finlands Kommunförbund rf ansåg att det räcker med att verksamheterna särredovisas. Den av arbetsgruppen föreslagna nedre gränsen på 70 gigawattimmar för skyldigheten att bolagisera och göra affärsverk av verksamheterna ansåg en del av remissgivarna för låg och andra ansåg att skyldigheten borde gälla alla på lika grunder.

Handels- och industriministeriet sände utkastet till lagförslag på remiss i juli—augusti 2001. I detta förslag ingick ett förslag till ändring av särredovisningen av elaffärsverksamheterna samt ett förslag till bolagisering av nätaffärsverksamheten, som hade beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet. I samma förslagsutkast ingick också ett av arbetsgruppen för en 5-årsöversyn av elmarknadslagen berett förslag till skapande av ett system med en långsam reservkapacitet, sekretessplikt för den systemansvarige och de balansansvariga samt de behov av ändringar i elmarknadslagen

som är en följd av ändringar i grundlagen och annan lagstiftning. Utlåtanden gavs av justitieministeriet, finansministeriet, försvarsministeriet, handels- och industriministeriets marknadsavdelning, arbetsministeriet, konkurrensverket, Energimarknadsverket, Försörjningsberedskapscentralen, Konsumentverket, Finlands Kommunförbund, Energibranschens Centralförbund rf, Finska Elenergiförbundet rf, Finska Fjärrvärmeföreningen rf, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund rf, Skogsindustrin rf, Centralhandelskammaren, Energia-alan työntajayhdistys ry, Akava rf, Finlands Tjänstemannacentralorganisation FTFC rf, Finlands Fackföreningars Centralorganisation FFC rf, Ingenjörförbundet rf, Helsingfors stadsstyrelse, Fingrid Oyj, Forssan Energia Oy, Fortum Oyj, Kainuun Sähkö Oyj, Koillis-Satakunnan Sähkö Oy, Pohjolan Voima Oy, Savon Voima Oy, TXU Nordic Energy Oy, Vatajan kosken Sähkö Oy och VTT Energi. Av de parter som i övrigt understödde bolagiseringskyldigheten motsatte sig bl.a. Energibranschens Centralförbund rf den nedre gräns på 130 gigawattimmar som har föreslagits för bolagiseringen. Förbundet ansåg att detta strider mot lika behandling av bolagen och att det snedvrider konkurrensen. En sänkning av den nedre gränsen understöddes av bl.a. konkurrensverket och Energimarknadsverket. I justitieministeriets utlåtande understöddes den föreslagna nedre gränsen, som ansågs vara en exakt gräns och stämma överens med relativitetsprincipen. En höjning av den nedre gränsen ansågs nödvändig av bl.a. Finlands Fackföreningars Centralförbund FFC rf, Energia-alan työntajayhdistys ry samt Akava rf. Bolagiseringskyldigheten motsatte sig bl.a. Finlands Kommunförbund rf, som ansåg att förslaget utgjorde ett ingrepp i kommunernas rätt att ordna sina affärsverksamheter på det sätt de önskade. I allmänhet förhöll man sig tämligen positivt till det system som var avsett för åtgärdande av en allvarlig effektbrist. Ett sådant system som det som föreslås understöddes bl.a. av försvarsministeriet, konkurrensverket, Energimarknadsverket, Försörjningsberedskapscentralen, Finlands Fackföreningars Centralförbund FFC rf. Av remissinstanserna ansåg bl.a. Energibranschens Centralförbund rf,

Helsingfors stadsstyrelse, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund rf, Skogsindustrin rf samt Centralhandelskammaren att användningen av reserver bör bindas vid undantagsförhållanden enligt beredskapslagen. Energibranschens Centralförbund rf och Centralhandelskammaren motsatte sig de befogenheter att utfärda normer som Energi marknadsverket föreslås få.

Vid handels- och industriministeriet har ett sammandrag utarbetats över samtliga utlåtanden som getts i remissförfarandet.

6. Samband med andra propositioner

Principen är att befogenhetsbestämmelserna i 24 § 1 och 2 mom., 35 § 1 mom., 36 och 37 § elmarknadslagen skall ändras så att de motsvarar kraven i grundlagens bestämmelser om bemyndigandet att utfärda förordning. Eftersom det föreslås att bestämmelserna i fråga inom en nära framtid skall ändras i sin helhet, anses det inte ändamålsenligt att i detta skede föreslå ändringar i dem.

DETALJMOTIVERINGAR

1. Motiveringar till lagförslaget

1.1. Elmarknadslagen

1 kap. Allmänna stadganden

2 §. Det föreslås att bestämmelserna om försvarsförvaltningens elnät och kraftverk, som begränsar elmarknadslagens tillämpningsområde och som för närvarande finns i 9 § elmarknadsförordningen, skall tas in i lagen. Enligt 2 mom. skall bestämmelserna i elmarknadslagens 2 kap. som gäller elnätstillstånd, 3 kap. som gäller allmänna förpliktelser vid nätverksamhet och prissättningsprinciperna samt i 35 och 36 § inte tillämpas på försvarsförvaltningens elnät och kraftverk. Andringen förutsätter att 9 § elmarknadsförordningen upphävs. Eftersom 9 § är den enda paragrafen i kapitlet, skall hela kapitlet upphävas.

3 §. I 3 § definieras de begrepp som används i lagen. I 12 punkten skall det fastställas att med ministerium avses handels- och industriministeriet.

Elmarknadslagen skall ändras så att den motsvarar lagen om Energimarknadsverket genom att det i 13 punkten definieras att med elmarknadsmyndighet avses Energimarknadsverket.

2 kap. Elnätstillstånd

4 §. I 4 § föreskrivs om elnätstillstånd. Med stöd av 2 mom. är elnätsverksamhet som är av ringa betydelse inte tillståndspliktig. I enlighet med gällande reglering definieras genom förordning närmare vad som avses med elnätsverksamhet som är av ringa betydelse. I 1 § elmarknadsförordningen föreskrivs att tillstånd inte behövs för sådan elnätsverksamhet i vilken med ett elnät som en sammanslutning eller inrättning besitter endast sköts en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps eldistribution. Inga bestämmelser har meddelats om andra begränsningar av

tillståndsplikten. Enligt 18 § 1 mom. grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Principen om näringsfrihet enligt grundlagen anses som huvudregeln för utövande av näring, från vilken undantag dock kan göras genom att en näring görs tillståndspliktig. Bestämmelserna om tillståndsplikten skall alltid regleras genom lag, som skall uppfylla villkoret om exakt och noggrann avgränsning som gäller för begränsning av en grundläggande rättighet. Det väsentliga innehållet i begränsningarna, såsom omfattningen av och förutsättningarna för begränsningarna, skall framgå av lagen. De bestämmelser som gäller tillståndskriterier och tillståndets varaktighet bör ge tillräckligt tydlig information om vilka åtgärder myndigheterna kommer att vidta. I sin nuvarande form uppfyller 4 § 2 mom. elmarknadslagen inte det krav på exakt avgränsning som har ställts för tillståndsplikt. För att det skall kunna säkerställas att den befrielse från tillståndsplikten som har getts för intern elnätsverksamhet i en fastighet eller en del av en sådan uppfyller förutsättningarna i den reglering som gäller frihet att utöva näring, skall denna frihet tas in i 4 § 2 mom. elmarknadslagen. I 1 kap. 2 § naturgasmarknadslagen finns en bestämmelse med samma innehåll. Även planering av elnät skall befrias från tillståndsplikt. Planering av elnät skall dock också i fortsättningen betraktas som sådan elnätsverksamhet som definieras i 3 § 6 punkten elmarknadslagen, eftersom planeringen utgör en del av nätinnehavarens nätverksamhet enligt elmarknadslagen och de bestämmelser om åtskiljande av verksamheterna som utfärdats med stöd av den. Den rätt att i enskilda fall befria en nätinnehavare från tillståndsplikt som har getts elmarknadsmyndigheten skall bibehållas som sådan.

5 §. I 2 § i gällande elmarknadsförordning finns en förteckning över de tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar

som den som ansöker om elnätstillstånd bör fylla för att få elnätstillstånd. Dylika förutsättningar är: 1) sökandens organisation skall motsvara omfattningen och arten av dess nätverksamhet, 2) sökanden skall i sin tjänst ha tillräcklig personal, 3) sökanden skall i sin tjänst ha en driftsledare som fyller behörighetskraven samt, när sökanden utför elarbeten, en elarbetsledare som fyller behörighetskraven, 4) sökanden skall ha ekonomiska förutsättningar att utöva en lönsam elnätverksamhet, samt 5) sökanden skall också uppfylla övriga förutsättningar för att kunna svara för den elnätverksamhet som ansökan gäller i enlighet med elmarknadslagen och med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser samt i enlighet med stadgandena och bestämmelserna om elsäkerhet. I de motiveringar ovan som gäller 4 § 2 mom. elmarknadslagen behandlades principen om näringsfrihet, tillståndsplikten för utövande av näring och kravet på att genom lag föreskriva om det väsentliga innehållet i begränsningar i utövandet av näring. Den reglering som gäller villkoren för elnätstillstånd i elmarknadslagen fyller i dagens läge inte de krav som i grundlagen har ställts på tillståndsplikt. Till följd av detta skall i 5 § 2 mom. elmarknadslagen tas in bestämmelser om de förutsättningar som gäller den som ansöker om elnätstillstånd. De förutsättningar för tillstånd som gäller driftsledare och elarbetsledare skall preciseras genom en hänvisning till elsäkerhetslagen och de författningar som har meddelats med stöd av den. Bestämmelser om behörighetskraven för driftsledare och elarbetsledare finns i 3 kap. elsäkerhetslagen samt i handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen (516/1996) som har meddelats med stöd av elsäkerhetslagen. Den punkt i elmarknadsförordningen som gäller andra förutsättningar skall slopas. Förutsättningen i fråga är onödigt öppen till sitt innehåll och den har inte tillämpats i praktiken. Till övriga delar skall tillståndsförutsättningarna behållas. Tillståndsförutsättningarna enligt 6 kap. 2 § naturgasmarknadslagen har samma innehåll.

Skyldigheten för den stamnätsinnehavare som påförs systemansvar enligt 2 § 3 mom. elmarknadsförordningen att administrera ut-

förandet av de uppgifter som gäller realiseringen av det riksomfattande balansansvaret så att dessa handhas av en separat verksamhetsenhet eller av ett dotterbolag som helt ägs av den systemansvariga skall tas in som ett tredje moment i 5 § i elmarknadslagen. Det är fråga om att i lag ta upp regleringen av tillståndsplikt med anknytning till friheten att utöva näring. Detta behandlades ovan i samband med 4 och 5 § elmarknadslagen.

Det nuvarande 2 mom., som gäller villkor som skall fogas till tillståndet, blir 4 mom. i den ändrade paragrafen. Med stöd av gällande reglering är det inte klart om och i vilken mån det är möjligt att ändra de villkor som anknyter till tillståndet. Det kan dock vara nödvändigt att ändra tillståndsvillkoren främst till följd av ändringar i förhållandena, även om detta inte bedöms vara särskilt vanligt. Möjligheten att ändra de villkor som anknyter till tillståndet skall begränsas i enlighet med detta.

Förbudet att överföra tillståndet på en annan sammanslutning eller inrättning skall flyttas från det nuvarande 3 mom. till ett 5 mom. Innehållet i momentet ändras inte.

6 §. Enligt gällande 6 § 2 mom. skall tillståndshavaren anmäla en ändring av ansvarsområdet till abonnenterna i området och till elmarknadsmyndigheten på det sätt som handels- och industriministeriet bestämmer. Handels- och industriministeriet har utfärdat ett beslut om anmälan om ändring av ansvarsområde (827/1995). Beslutet gäller det förfarande som skall följas vid anmälan och innehållet i den anmälan som skall göras till elmarknadsmyndigheten och de bilagor som skall fogas till anmälningarna. I 2 mom. skall behörigheten att meddela beslut om anmälningsförfarandet överföras på elmarknadsmyndigheten. Elmarknadsmyndigheten skall kunna bestämma närmare om innehållet i de uppgifter som skall ges i anmälan samt om anmälningsförfarandet. Eftersom Energi- och industriministeriets myndighet är den specialmyndighet som svarar för övervakningen av elmarknaden och främjandet av dess funktionsduglighet samt beviljar tillstånd, har verket sådana förutsättningar för dylikt beslutsfattande som sammanhänger med den sakkunskap som gäller elmarknadens verksamhet och parterna på marknaden. Redan

utgående från den nuvarande regleringen är Energimarknadsverket den instans som tar emot anmälningar.

7 §. I 7 § föreskrivs om de situationer då elmarknadsmyndigheten kan återta ett elnätstillstånd. Enligt den nuvarande 7 § 2 punkten kan elnätstillståndet återtas om tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna eller villkoren för beviljandet av tillstånd. Eftersom elmarknadsmyndigheten i 5 § har getts vidsträckt fullmakt att besluta om tillståndsvillkoren, är det skäl att möjliggöra återtagande av tillstånd endast i sådana situationer där tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för beviljandet av tillstånd enligt elmarknadslagen. På detta sätt har elmarknadsmyndigheten också tillämpat nu gällande bestämmelser om återtagande av elnätstillstånd. Bestämmelsen i 6 kap. 3 § naturgasmarknadslagen har samma innehåll.

3 kap. **Allmänna förpliktelser vid nätverksamhet och prissättningsprinciperna**

11 §. Bestämmelsen om bemyndigande skall ändras i enlighet med 80 § 1 mom. grundlagen så att om innehållet i anmälningsskyldigheten skall föreskrivas genom förordning av handels- och industriministeriet i stället för genom författningar på en lägre nivå av ministeriet.

13 §. I 1 mom. skall elmarknadsmyndigheten ges behörighet att bestämma närmare om de uppgifter som nätinnehavaren skall ge vid anmälan av gällande försäljningsvillkor och försäljningspriser för nättjänsterna och grunderna för hur de fastställs och om anmälningsförfarandet. Med stöd av gällande 1 mom. ankommer denna behörighet på handels- och industriministeriet, som har utfärdat ett beslut om anmälan till elmarknadsmyndigheten om försäljningsvillkoren för och -priserna på nättjänster (1256/1995). Ovan i samband med motiveringarna till 6 § 2 mom. behandlades Energimarknadsverkets ställning som specialmyndighet. Energimarknadsverket är redan enligt den nuvarande regleringen den myndighet som tar emot de anmälningar som avses i momentet. I 2 kap. 7 § 1 mom. naturgasmarknadslagen finns en bestämmelse med samma innehåll om anmä-

lan till Energimarknadsverket som är naturgasmarknadsmyndighet.

Med stöd av 2 mom. skall elmarknadsmyndigheten kunna bestämma närmare vilka nyckeltal om nättjänsternas prisnivå samt nätverksamhetens effektivitet nätinnehavaren skall offentliggöra. I de föreskrifter som elmarknadsmyndigheten utfärdar skall också kunna ingå bestämmelser om scheman och anvisningar för beräkning av nyckeltalen samt om det förfarande som skall följas vid offentliggörandet. Med stöd av gällande 2 mom. hör denna behörighet till handels- och industriministeriet, som har utfärdat ett beslut om publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elnätverksamhetens nyckeltal. Med de motiveringar som nämns ovan i samband med 6 § 2 mom. lämpar sig också dylikt beslutsfattande bäst för Energimarknadsverket som redan nu är den instans som tar emot anmälningar. Samma innehåll finns i 2 kap. 7 § 2 mom. naturgasmarknadslagen.

15 §. Det föreslås att 4 mom. skall ändras så att genom förordning av handels- och industriministeriet vid behov skall kunna utfärdas närmare bestämmelser om tillämpningen av principerna för punktprissättning. I enlighet med 80 § 1 mom. grundlagen lämpar sig utfärdandet av närmare bestämmelser om tillämpningen av principerna för punktprissättning att ingå i ministeriets behörighet, eftersom de frågor som gäller tillämpning av principerna för punktprissättning till sin art är sådana att deras tekniska art och sakliga betydelse inte förutsätter att statsrådet ges bemyndigandet att utfärda förordning. Samma innehåll finns i 2 kap. 9 § 4 mom. naturgasmarknadslagen.

4 kap. **Systemförpliktelser och utredning av elhandeln**

16 §. Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Riksdagens grundlagsutskott ansåg i sitt utlåtande om förslaget till naturgasmarknadslag (GrUU 4/2000) att det fak-

tum att en nätinnehavare påförs systemansvar betyder att offentliga förvaltningsuppgifter som föreslagits bli lagfästa delegeras till någon annan än en myndighet. Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande att med hänsyn till naturgasnätsverksamhetens natur är det motiverat och ändamålsenligt att ålägga en nätinnehavare systemansvaret. Utskottet ansåg dock att Energimarknadsverket bör fastställa de villkor som den nätinnehavare som är systemansvarig har ställt för att de andra nätinnehavarnas rättssäkerhet skall kunna förstärkas. I 16 § 2 mom. elmarknadslagen förutsätts för närvarande inte att de villkor som den systemansvariga ställer för användningen av överföringssystemet skall fastställas och nätinnehavarna har inga möjligheter att besvära sig över de villkor som gäller dem. Bestämmelserna i 124 § grundlagen kräver att en bestämmelse som gäller fastställande av villkoren skall tas in i elmarknadslagen. Den systemansvarigas rättigheter enligt elmarknadslagen omfattar en större grupp verksamhetsutövare än motsvarande rättigheter på naturgasmarknaden. De villkor som Energimarknadsverket har fastställt skall kunna tillämpas trots att ändring har sökts i dem, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

Det föreslås att 4 mom. skall ändras i enlighet med 80 § 1 mom. grundlagen så att närmare bestämmelser om hur systemansvaret skall realiseras och om innehållet i det skall kunna utfärdas genom förordning av handels- och industriministeriet. De frågor som anknyter till sättet att genomföra systemansvaret och innehållet i det är till sin art sådana att deras tekniska art och sakliga betydelse inte förutsätter att statsrådet ges bemyndigandet att utfärda förordning. Samma innehåll finns i 3 kap. 1 § 4 mom. naturgasmarknadslagen.

16 b §. Det föreslås att 2 mom. skall ändras i enlighet med 80 § 1 mom. grundlagen så att närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret skall kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. Med stöd av nu gällande 16 b § förutsätts att närmare bestämmelser om balansansvaret skall utfärdas genom förordning. Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret ingår i kap. 2 a i elmarknadsförordningen, till vilken de har fogats

genom förordning 438/1998.

16 c §. Det föreslås att 1 mom. skall ändras i enlighet med 80 § 1 mom. grundlagen så att i det preciseras att om balansavräkning kan bestämmas närmare genom förordning av statsrådet. För närvarande skall med stöd av gällande 16 c § om balansavräkning föreskrivas närmare genom förordning. Närmare bestämmelser om balansavräkning ingår i kap. 2 a i elmarknadsförordningen.

Den första meningen i 2 mom. skall ändras i enlighet med 80 § 1 mom. grundlagen så att genom förordning av statsrådet skall preciseras att en balansavräkning skall grunda sig på elmätning eller en kombination av mätning och typbelastningskurva samt på anmälningar som gäller leveranserna. Närmare bestämmelser om att balansavräkningen skall grunda sig på elmätning eller en kombination av mätning och typbelastningskurva ingår i 2 a kap. elmarknadsförordningen.

Det föreslås att 3 mom. skall ändras så att närmare bestämmelser om innehållet i balansavräkningen skall kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt momentet skall närmare bestämmelser om typbelastningskurvor, om tillämpningen av dem och om de mätningar som behövs kunna utfärdas genom förordning av handels- och industriministeriet. Handels- och industriministeriets beslut (491/1998) gäller typbelastningskurvor vid utredningen av handeln med el.

16 d §. Paragrafen skall ändras så att parterna på elmarknaden skall meddela mätningssuppgifter som gäller produktion, användning och leverans av el samt andra uppgifter, som krävs för att balansansvaret skall kunna realiseras och balansavräkningen skall kunna upprättas, på det sätt som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om anmälningsförfarandet skall kunna meddelas genom förordning av handels- och industriministeriet. Handels- och industriministeriet har utfärdat ett beslut om det förfaringssätt som skall iakttas vid informationsutbytet i anslutning till utredningen av handeln med el (602/1998) och ett beslut om formerna för meddelanden i anslutning till utredningen av handeln med el (825/1999). Utfärdandet av bestämmelser om innehållet i anmälningskyldigheten gäller frågor som omfattas av näringsfriheten samt

individens rättigheter och skyldigheter som skyddas genom grundlagen, vilket gör att det är motiverat att ge statsrådet bemyndigandet att utfärda förordning. Genom förordning av handels- och industriministeriet skall närmare bestämmelser kunna utfärdas om det förfarande som skall iakttas vid informationsutbytet. Det förfarande som skall iakttas vid informationsutbytet anknyter till bruket av den verkställande makt som ministeriet har.

16 e §. Det föreslås att till elmarknadslagen fogas bestämmelser om sekretessplikt gällande affärs- och yrkeshemligheter som en systemansvarig samt nätinnehavare som svarar för balansavräkningen och balansansvariga har fått kännedom om när de utför uppgifter enligt 4 kap. elmarknadslagen genom en hänvisning till 22 och 23 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt till 24 § 1 mom. 20 punkten i nämnda lag. Bestämmelsen skall äga tillämpning även i sådana situationer där det inte är fråga om en handling på vilken lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas enligt 4 § i nämnda lag. Tillämpningen av lagen i fråga har med stöd av 4 § begränsats till att gälla myndigheter. Den precisering som föreslås bli gjord i elmarknadslagen är nödvändig eftersom nätinnehavare och balansansvariga som svarar för balansavräkningen har inte ställning som myndighet när de handhar uppgifter enligt 4 kap. elmarknadslagen. Bestämmelser om handlingssekretess ingår i 22 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt 1 mom. skall en myndighetshandling sekretessbeläggas, om det i den aktuella lagen eller någon annan lag föreskrivs eller en myndighet med stöd av lag har föreskrivit att den skall vara sekretessbelagd eller om handlingen innehåller uppgifter för vilka tystnadsplikt föreskrivs genom lag. Enligt 2 mom. får inte en sekretessbelagd myndighetshandling eller en kopia eller utskrift av en sådan handling företas för eller lämnas ut till utomstående eller med hjälp av en teknisk anslutning eller på något annat sätt företas för eller lämnas ut till utomstående. Bestämmelser om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande finns i 23 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I 1 mom. förbjuds röjande av en handlings sekretessbelagda innehåll. Tystnadsplikten fortsätter att

gälla även efter det att verksamheten hos myndigheten har upphört eller det uppdrag som utförts för myndighetens räkning har avslutats. Enligt 2 mom. gäller tystnadsplikten även en praktikant eller någon annan som verkar hos en myndighet. Enligt 3 mom. får de sekretessbelagda uppgifterna inte användas för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan. Enligt 24 § 1 mom. 20 punkten är sekretessbelagda myndighetshandlingar handlingar som innehåller uppgifter om en privat affärs- eller yrkeshemlighet samt sådana handlingar som innehåller uppgifter om någon annan motsvarande omständighet som har samband med privat näringsverksamhet, om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren, och det inte är fråga om uppgifter som är betydelsefulla för skyddande av konsumenters hälsa eller en hälsosam miljö eller för bevakande av de rättigheter som innehas av dem som orsakas skada av verksamheten eller uppgifter om näringsidkarens skyldigheter och fullgörande av dessa. Bestämmelsen skall förstärkas genom straffbestämmelsen i 47 § elmarknadslagen. Bestämmelserna skall endast tillämpas på den sekretessplikt som grundar sig på utförandet av de uppgifter som avses i 4 kap. elmarknadslagen eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av det. Om en sekretessplikt jämte hot om straff som grundar sig på annan lagstiftning också gäller personer som sköter dessa uppgifter i företag inom elbranschen, skall på dessa situationer tillämpas dessa andra bestämmelser.

5 kap. Bygga av elnät

19 §. Det föreslås att 1 mom. skall ändras så att en ansökan om tillstånd att få bygga ett elnät skall innehålla de uppgifter och utredningar om vilka bestäms genom förordning av statsrådet. Ministeriets befogenhet att utfärda bestämmelser om uppgifterna i tillståndsansökan skall slopas. Det förfarande som skall tillämpas i tillståndsansökan skall fylla de krav på frihet att utöva näring som grundlagen garanterar och de som tillståndsplikten ställer. Dessa krav har behandlats ovan. I 5 § elmarknadsförordningen före-

skrivs om de uppgifter som skall ingå i en elnätinnehavares ansökan om tillstånd.

6 kap. **Elförsäljning**

22 §. I 2 mom. skall Energimarknadsverket ges befogenhet att utfärda föreskrifter som binder minutförsäljarna om skyldigheten att tillställa verket minutförsäljningsvillkor och minutförsäljningspriser samt grunderna för hur de fastställs. Handels- och industriministeriets beslut (1424/1995) gäller publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elminutförsäljarens försäljningsvillkor och -priser. Med de motiveringar som nämns ovan i samband med 6 § 2 mom. lämpar sig också beslutsfattande av denna typ bäst för Energimarknadsverket, som redan med stöd av den nuvarande regleringen är den myndighet som tar emot anmälningar. I 4 kap. 2 § 2 mom. naturgasmarknadslagen finns samma innehåll.

23 §. Det föreslås att 1 och 2 mom. skall ändras så att i stället för handels- och industriministeriet skall Energimarknadsverket ges befogenhet att utfärda föreskrifter som binder minutförsäljarna om de uppgifter som skall presenteras vid en specifikation av priset och om de uppgifter som gäller den genomsnittliga prisnivån. Handels- och industriministeriet har utfärdat en förordning om specificering av fakturor på elöverföring och elenergi (836/2000) och ett beslut om publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elminutförsäljarens försäljningsvillkor och -priser. Med de motiveringar som nämns ovan i samband med 6 § 2 mom. lämpar sig också beslutsfattande av denna typ bäst för Energimarknadsverket. Samma innehåll finns i 4 kap. 3 § naturgasmarknadslagen.

6 a kap. **Bestämmelser om elmarknadsavtal**

27 a §. Standardersättning vid dröjsmål med kopplandet av en anslutning. I 1 mom. bestäms om en standardersättning vid dröjsmål med kopplandet av en anslutning. Som maximibelopp för standardersättningen har föreskrivits 30 procent av anslutningsavgiften, dock högst 10 000 mark. I 4 kap. 6 § na-

turgasmarknadslagen föreskrivs att i fråga om konsumentskyddet vid marknadsföring av naturgas gäller bl.a. vad som i 27 a § elmarknadslagen bestäms om standardersättning. EG:s förordningar om omräkningskurserna mellan euron och valutorna för de medlemsstater som inför euron (EG) nr 2866/98, om införande av euron (EG) nr 974/98 samt om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron (EG) 1103/97 är lagstiftning som direkt förpliktar medlemsstaterna, vilket gör att sedan övergångsperioden gått ut, vid ingången av år 2002, skall de hänvisningar till finska mark som förekommer i författningar utan ändring av författningarna anses som hänvisningar till euroenheten med tillämpning av de föreskrivna avrundningsreglerna i enlighet med den fasta omräkningskursen mellan euron och marken. Maximibeloppet 10 000 mark för standardersättningen i elmarknadslagen blir enligt den officiella omräkningskursen 1 681,879264 euro, som enligt huvudregeln skall avrundas till 1 681,88 euro. Standardersättningens konsumentskyddsrättsliga natur talar dock för att ersättningen bör uppgå till ett jämnt belopp. Också den nuvarande standardersättningen är ett uppskattat belopp och den grundar sig inte på detaljerade kalkyler på de totala avgifterna för anslutningarna. I de anslutningsvillkor som Elenergiförbundet rf rekommenderar konstateras det att standardersättningens maximibelopp är 30 procent av anslutningsavgiften, dock högst 1 700 euro. Därmed är det motiverat att höja maximibeloppet till 1 700 euro. Om momentet ändras, medför det inget behov att ändra naturgasmarknadslagen. I paragrafen skall det preciseras att statsrådet är den som utfärdar förordning när standardersättningens belopp ändras. Det skall vara möjligt att ändra beloppet för standardersättningen, om den ekonomiska och monetära utvecklingen ger anledning till detta. I praktiken blir det mycket sällan aktuellt med att ändra beloppet för standardersättningen.

7 kap. **Åtskiljande av verksamheterna**

28 §. Det föreslås att skyldigheten att skilja åt verksamheterna i 1 mom. skall preciseras så att den gäller på elmarknaden verkamma

företag, vilka skall skilja åt försäljning och produktion av el samt nätverksamhet från varandra samt från sådana verksamheter som inte hör till elaffärsverksamheterna. Det att skyldigheten att skilja åt verksamheterna ställs på elaffärsverksamheter som omfattas av konkurrens, dvs. produktion och försäljning av el, grundar sig på gällande elmarknadsdirektiv. I samband med behandlingen av förslaget till ändring av elmarknadsdirektivet har det kommit fram en möjlighet att slopa skyldigheten att skilja åt verksamheterna för produktionens och försäljningens del eller att ställa en övre gräns för tillämpningen av skyldigheten till åtskiljande som grundar sig t.ex. på produktionsmängden. Eftersom denna fråga ännu inte är slutbehandlad, föreslås till denna del ännu inga ändringar i elmarknadslagen. Enligt definitionen i elmarknadslagen avses med nätinnehavare en sammanslutning eller inrättning, som i sin besittning har ett elnät och som utövar tillståndspliktig elnätverksamhet. Enligt 1 § elmarknadsförordningen är eldistribution i en fastighet eller en motsvarande fastighetsgrupp inte tillståndspliktig. På de grunder som anges ovan i anslutning till 4 § föreslås en dylik begränsning av tillståndsplikten bli inkluderad i elmarknadslagen. Skyldigheten att skilja åt elaffärsverksamheterna från andra verksamheter gäller således inte sådan elnätverksamhet som utövas i en fastighet. I den lagstiftning som gäller elmarknaden kan man inte ingripa i organiserandet av andra verksamheter än de som sammanhänger med elmarknaden. Ifall ett företag som är verksamt på elmarknaden har annan verksamhet än sådan som anknyter till elmarknaden, bör denna verksamhet skiljas åt från företagets övriga verksamhet. I elmarknadslagen tas det inte ställning till hur den övriga verksamheten organiseras vad gäller redovisningen.

Bestämmelsen om bemyndigande i 2 mom. skall ändras så att det preciseras att med förordning avses statsrådets förordning. Samtidigt skall gränserna för givande av förordning preciseras genom att det föreskrivs att skyldigheten att skilja åt delfunktioner skall gälla partiförsäljning och minutförsäljning av el, leveransskyldig elförsäljning enligt 21 § 1 mom. elmarknadslagen och annan minutförsäljning av el samt elnätverksamhet som

sker i distributionsnätet och annan elnätverksamhet. Den fullmakt som ges i momentet har inte använts under den tid som elmarknadslagen har varit i kraft och det anses inte heller i fortsättningen särskilt sannolikt att någon förordning av statsrådet kommer att ges om att delfunktioner skall skiljas åt. Utgående från de erfarenheter som i fortsättningen erhålls om verksamheten på elmarknaden kan det i framtiden bli aktuellt att upphäva bestämmelsen.

I 3 mom. ingår en fullmaktsbestämmelse som anger att genom förordning av handels- och industriministeriet kan närmare bestämmelser meddelas om när verksamheten kan anses vara av ringa betydelse.

29 §. Till paragrafen skall fogas en skyldighet att upprätta en balansräkning också för andra än kapitalintensiva verksamheter. Skyldigheten att upprätta en balansräkning har i elmarknadsdirektivet inte begränsats till att gälla endast kapitalintensiva verksamheter. Balansräkning skall således också upprättas för elförsäljning. Balansräkningen för försäljningen är ofta synnerligen liten jämfört med balansräkningen för nätverksamheten och således bedöms det att en utvidgning av skyldigheten att upprätta balansräkning inte kommer att förorsaka särskilt mycket mera arbete för företagen i branschen. Hänvisningen till bokföringslagen (1336/1997) i paragrafen skall uppdateras.

30 §. I paragrafen skall det preciseras att bokslutet över en kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet för varje räkenskapsperiod skall redovisas skilt från kommunen samt från kommunens övriga inrättningar. Dessutom förutsätts det att för inrättningen skall göras upp en egen resultat- och balansräkning. Skyldigheterna i fråga ingår för närvarande inte i elmarknadslagen. Hänvisningen i paragrafen, enligt vilken för en kommunal inrättning eller samkommun som utövar elaffärsverksamhet för varje räkenskapsperiod skall göras upp en resultat- och balansräkning som kan jämföras med ett aktiebolags bokslut, skall slopas som onödig. I enlighet med 29 §, som föreslås bli ändrad, skall vid upprättandet av resultat- och balansräkning i tillämpliga delar iaktas bestämmelserna i bokföringslagen.

31 §. Det föreslås att 1 mom. skall ändras

så att det skall förutsättas att revisorerna granskar de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dessa som en del av den regelbundna revisionen. Det föreslås att 2 mom. upphävs och därigenom slopas också kravet på att revisorerna i revisionsberättelsen skall ge ett utlåtande om resultat- och balansräkningen och tilläggsuppgifterna till dem för de särredovisade verksamheterna. Skyldigheten att granska de särredovisade verksamheternas resultaträkningar och balansräkningar ingår i den lagstadgade revisionen.

32 §. De krav som gäller offentliggörande av bokslutsuppgifterna skall breddas på det sätt som förutsätts i elmarknadsdirektivet så att det förutsätts att bokslutet både över nätverksamheten och över elförsäljningen skall tas med i det officiella bokslutet över det företag, den koncern, kommun eller samkommun som utövar elaffärsverksamhet samt i en årsberättelse eller annan motsvarande handling som skall publiceras. Det att bokslutsuppgifterna är offentliga gör det möjligt för kunderna och konkurrenterna att bedöma om den tillämpade prissättningen motsvarar kostnaderna.

33 §. Den skyldighet att till konkurrensverket anmäla förvärv av en rörelse som utövar elnätsverksamhet, köp av aktie- och andelsmajoriteten i en sammanslutning som utövar nätverksamhet eller annat förvärv av bestämmanderätt som gäller elnätsverksamhet, vilken ingår i paragrafen, skall upphävas. Bestämmelserna om tillsyn över företagsförvärv, som sedan år 1998 ingår i lagen om konkurrensbegränsningar, ersatte den specialbestämmelse om anmälan av företagsförvärv som ursprungligen togs med i elmarknadslagen. Bestämmelsen om anmälningskyldighet i elmarknadslagen har därmed blivit överflödig.

I den ändrade 33 § skall de allmänna principer som skall följas vid upprättandet av bokslut över särredovisade verksamheter preciseras.

Enligt 1 mom. skall orsakarprincipen följas vid registreringen av affärshändelser och balansposter. Det skall förutsättas att inkomster och utgifter samt balansposter som är gemensamma för olika affärsverksamheter kalkyl-

mässigt registreras för de olika verksamheterna i enlighet med orsakarprincipen i samband med att bokslutet upprättas.

I 2 mom. skall det förutsättas att avskrivningar grundar sig på anskaffningsutgifter. När bokslut upprättas för första gången över en verksamhet som skall särredovisas, skall i det inbegripas anskaffningsutgifterna för anläggningstillgångarna minskade med planliga avskrivningar.

För att det skall kunna säkerställas att det valda särredovisningsförfarandet fortgår, skall det i 3 mom. förutsättas att det särredovisningsförfarande som väljs också följs i fortsättningen, om det inte finns ett grundat skäl att ändra det.

34 §. Det föreslås att 1 mom. skall ändras genom att handels- och industriministeriets befogenhet att meddela närmare föreskrifter om hur bokslut skall göras upp för de verksamheter som skiljs åt slopas. Energimarknadsverket skall bemyndigas att utfärda detaljerade föreskrifter om bokslut över verksamheter som skall särredovisas. Dessa föreskrifter skall gälla alla sammanslutningar och inrättningar som utövar elaffärsverksamhet. För närvarande ingår den generella befogenhet som har getts Energimarknadsverket i handels- och industriministeriets beslut om särredovisning av elaffärsverksamheter. Enligt bestämmelserna i grundlagen skall normbemyndigandet tas upp i lag. Samtidigt skall den befogenhet som skall ges Energimarknadsverket preciseras så att den fyller förutsättningarna i grundlagen om att en befogenhet skall vara exakt avgränsad. Analyseringen av bokslutsuppgifterna utgör en väsentlig del av tillsynen över elmarknaden, som Energimarknadsverket i egenskap av specialmyndighet i branschen svarar för. Det kan anses att Energimarknadsverket har god beredskap och kompetens att meddela föreskrifter om bokslut över verksamheter som skall särredovisas, eftersom i verkets tillsyn redan i dagens läge ingår att samla in, analysera och publicera bokslutsuppgifter över verksamheter som skall särredovisas. De föreskrifter som skall meddelas med stöd av de befogenheter som Energimarknadsverket föreslås få skall gälla sammanslutningar och inrättningar som utövar elaffärsverksamheter. Därmed kan det anses föreligga särskilda

skäl som sammanhänger med föremålet för regleringen för att den föreslagna befogenhetsbestämmelsen skall meddelas. De närmare föreskrifter som Energimarknadsverket meddelar skall kunna gälla de sakligheter som räknas upp i 1 mom., vilkas tämligen tekniska art och sakliga betydelse inte förutsätter att om dem föreskrivs genom lag eller förordning. Energimarknadsverkets befogenhet att meddela normbeslut skall gälla grunderna för hur inkomster och utgifter samt balansposter skall registreras på de olika affärsverksamheterna, hur inkomster och utgifter samt balansposter som gäller en enskild elaffärsverksamhet skall registreras, hur gemensamma inkomster och utgifter samt tillgångs- och finansieringsposter skall fördelas mellan olika affärsverksamheter, resultaträkningar och balansräkningar över särredovisade verksamheter samt schema för nätinnehavarens resultaträkning och balansräkning och tilläggsuppgifter till dessa samt hur bokslut över särredovisade verksamheter samt nätinnehavarens bokslut skall tillställas Energimarknadsverket.

Det föreslås att 2 mom. skall ändras genom att den befogenhet som har getts handels- och industriministeriet att bestämma att resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för de verksamheter som skall skiljas åt och boksluten för de företag som utövar verksamheterna skall tillställas elmarknadsmyndigheten Energimarknadsverket slopas. I det ändrade 2 mom. skall kvaliteten på den information som ges i boksluten förbättras genom att det föreskrivs om en skyldighet för dem som utövar elaffärsverksamhet att publicera uppgifter som klargör grunderna för hur boksluten har upprättats samt nyckeltal som beskriver nätinnehavarens verksamhet i samband med boksluten över de verksamheter som skall särredovisas. Energimarknadsverket skall ges befogenhet att föreskriva närmare om hur dessa uppgifter och nyckeltal skall publiceras.

9 kap. **Ledning och tillsyn**

42 §. Till paragrafen skall fogas ett nytt 2 mom. enligt vilket försvarsförvaltningen på begäran skall ge den information som avses i

1 mom. endast till handels- och industriministeriet och elmarknadsmyndigheten.

10 kap. **Skadestånd och straff**

47 §. För brott mot den sekretessplikt om vilken bestäms i 16 e § skall föreskrivas om straff till vilket skall dömas i enlighet med 38 kap.1 eller 2 § strafflagen. På brott mot sekretessplikten som avses i lagen skall, beroende på hur allvarlig gärningen är, tillämpas straffbestämmelsen antingen om brott eller förseelse mot sekretessplikten.

Enligt 35 § 1 mom. offentlighetslagen skall till straff för brott mot skyldigheten att iaktta handlingssekretess dömas enligt 40 kap. 5 § strafflagen, om gärningen inte är straffbar enligt 38 kap. 1 eller 2 § eller om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag. Strafflagens 40 kap. gäller tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare. I kapitlets 5 § bestäms om brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet. För brott mot tjänsthemlighet kan dömas till böter eller fängelse i högst två år. En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag. För brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Strafflagens 38 kap. gäller informations- och kommunikationsbrott. I 1 § i kapitlet bestäms om sekretessbrott och i 2 § om sekretessförseelse. För sekretessbrott kan gärningsmannen dömas till böter eller fängelse i högst ett år. För brott mot sekretessförseelse kan gärningsmannen dömas till böter. Sådan nätinnehavare och balansansvarig som avses i 4 kap. elmarknadslagen är förutom företag i privat ägo, vilka är verkamma i bolags- eller andelslagsform, också kommunernas och statens affärsverk. Också en offentlig sammanslutning har möjlighet att vara systemansvarig. Det finns dock inget behov att utsträcka ett strängare hot om straff till personer som är anställda av offentliga sammanslutningar än det som gäller personer som är anställda av privatföretag, eftersom de uppgifter om vilka föreskrivs att de skall omfattas av sekretessplikten i elmarknadslagen är gemensamma för alla aktörer i bran-

schen oberoende av deras juridiska ställning och med uppgifterna egentligen inte sammanhänger användning av offentlig makt. Till följd av detta skall samma straffbestämelse tillämpas på alla personer som omfattas av sekretessplikten oberoende av om dessa är anställda av en offentlig eller privat sammanslutning.

11 kap. Särskilda stadganden

51 §. Hänvisningen till lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (154/50) som finns i den nuvarande paragrafen skall ändras till en hänvisning till förvaltningsprocesslagen (586/1996).

52 a §. Enligt 1 mom. skall med försörjningsberedskapsfondens medel kunna upprätthållas sådan långsam reservkapacitet för elproduktion, vilken kan tas i bruk när en allvarlig effektbrist hotar det finska elsystemet. Med medel ur försörjningsberedskapsfonden täcks med stöd av 15 § lagen om tryggande av försörjningsberedskapen de utgifter som förorsakas av Försörjningsberedskapscentralens verksamhet, statens säkerhetsupplagring och annat tryggande av försörjningsberedskapen. Dessutom kan genom lag föreskrivas att med fondens medel betalas andra utgifter som föranleds av tryggandet av försörjningsberedskapen.

Enligt 2 mom. skall Försörjningsberedskapscentralen för statens del ingå avtal, som gäller upprätthållandet av sådan långsam reservkapacitet med vilken syftet är att åtgärda en allvarlig effektbrist. Innan avtalen ingås skall Försörjningsberedskapscentralen ordna en anbudstävling mellan de inhemska kraftproducenterna om upprätthållandet av långsam reservkapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist. Försörjningsberedskapscentralen skall med medel ur försörjningsberedskapsfonden ersätta kraftproducenterna för de kostnader som förorsakas av upprätthållandet av den långsamma reservkapacitet som hör till systemet. Försörjningsberedskapscentralen skall också övervaka att avtalen följs. Eftersom systemet till denna del skall vara avtalsbaserat, är det ändamålsenligt att låta avtalsparterna bestämma om detaljerna i det. Mellan Försörjningsberedskapscentralen och en kraftprodu-

cent som är avtalspart är det inte fråga om behandling av ett sådant förvaltningsärende som avses i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). Det skall vara möjligt att använda kapaciteten i fråga endast så länge och i den utsträckning som är nödvändig för att en allvarlig effektbrist skall kunna åtgärdas. Försörjningsberedskapscentralen skall övervaka att avtalen följs samt intäktsföra inkomsterna från elförsäljningen i försörjningsberedskapsfonden.

Med stöd av 3 mom. skall Försörjningsberedskapscentralen fatta beslut om att förutsättningarna för ibruktagandet av långsam reservkapacitet som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist har uppfyllts. Försörjningsberedskapscentralen skall fatta ett förvaltningsbeslut om att förutsättningarna skall anses uppfyllda innan den kan använda sig av den långsamma reservkapacitet som upprätthålls på avtalsbasis. För att beslut om ibruktagande skall kunna fattas skall det förutsättas att den fysiska tillräckligheten på el är allvarligt hotad och att den tillgängliga produktionskapaciteten enligt den systemansvarigas insamlade prognosuppgifter och planer är i full användning och att det inte är möjligt att få mera el från grannländerna för att rätta till situationen. I detta läge har upprätthållandet av effektbalansen förutsatt att laster kopplas ifrån eller att gasturbiner startas, varvid den mängd snabb störningsreserv som behövs och som den systemansvariga upprätthåller inte längre kan upprätthållas. En sådan situation kan bli aktuell t.ex. när ett dåligt vattenläge och en exceptionellt kall period råder i hela Norden, och det dessutom i en stor kraftverksenhet eller i en elöverföringsförbindelse inträffar ett betydande tekniskt fel som räcker en längre tid. För precisering av de förutsättningar om vilka bestäms i paragrafen skall Försörjningsberedskapscentralen göra upp riktlinjer i form av rekommendationer, vilka gäller ibruktagandet av långsam reservkapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist. Försörjningsberedskapscentralen skall be Energimarknadsverket om utlåtande över riktlinjerna innan de publiceras. Syftet med riktlinjerna är att göra systemet öppnare. Även om riktlinjerna styr Försörjningsberedskapscentralens beslutsfattande, är de således till sin

natur inte juridiskt bindande. Till följd av ärendets natur skall Försörjningsberedskapscentralen fatta sina beslut om ibruktagande av kapaciteten från fall till fall. Eftersom det dessutom är sannolikt att Försörjningsberedskapscentralen är tvungen att fatta besluten om ibruktagande av kapaciteten i brådskande ordning, skall centralen ha möjlighet att överväga bl.a. vilka av de långsamma reservkapaciteter som står till buds i systemet som skall tas i bruk och för hur lång tid. Enligt 12 § förordningen om Försörjningsberedskapscentralen (1391/1992) avgörs ärenden som ankommer på Försörjningsberedskapscentralen av direktionen eller av överdirektören eller någon annan anställd, om sådan beslutanderätt har getts i arbetsordningen. Skyndsamheten i fråga om besluten om ibruktagande kan förutsätta att överdirektören ges befogenhet att avgöra ärendet. När Försörjningsberedskapscentralen fattar beslut om att förutsättningarna för ibruktagande av långsam reservkapacitet, som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist, uppfylls är det fråga om ett förvaltningsbeslut. I detta beslut skall ändring kunna sökas i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Eftersom de situationer då beslutsfattandet sker sannolikt är brådskande och det med tanke på det allmänna bästa inte går att göra avkall på att eltillgången skall vara oavbruten, förutsätts det att Försörjningsberedskapscentralens beslut kan verkställas trots att ändring i det har sökts.

2. Närmare bestämmelser

Om den befrielse från tillstånd för elnätsverksamhet som finns i 1 § elmarknadsförordningen tas in i elmarknadslagen, förutsätter detta att 1 § elmarknadsförordningen upphävs. Likaså förutsätts det att 2 § 1 mom. elmarknadsförordningen upphävs, om de tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar som den som ansöker om elnätstillstånd skall fylla, vilka räknas upp i 2 § 1 mom. förordningen, tas in i lagen.

Det att de bestämmelser som avgränsar tillämpningsområdet för elmarknadslagen, vilka för närvarande finns i 9 § elmarknadsförordningen, tas in i lagen förutsätter att 9 § elmarknadsförordningen upphävs. Eftersom

9 § är den enda paragrafen i kapitlet i fråga, måste hela kapitlet upphävas.

Till den förteckning över Försörjningsberedskapscentralens uppgifter som för närvarande ingår i 1 § förordningen om Försörjningsberedskapscentralen skall fogas en uppgift som gäller upprätthållandet av långsam reservkapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2003.

Den ändring som gäller 27 a § elmarknadslagen skall också tillämpas på elavtal som har ingåtts innan lagen träder i kraft förutsatt att det dröjsmål som avses i 1 mom. har skett sedan lagen har trätt i kraft. Detta är motiverat, eftersom ibruktagandet av eurovalutan och tillämpningen av en standardersättning med två olika storlekar kan orsaka osäkerhet i fråga om beloppet av den standardersättning som är avsedd för att skydda konsumenterna.

De beslut av handels- och industriministeriet som med stöd av 6 § 2 mom., 13 §, 22 § 2 mom., 23 § samt 34 § 1 och 2 mom. elmarknadslagen gäller när denna lag träder i kraft, förblir gällande till dess något annat bestäms genom beslut av elmarknadsmyndigheten.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4. Lagstiftningsordning

4.1. Åtskiljande

Bestämmelserna om åtskiljande av elafärsverksamheterna kan i den form som de presenteras i propositionen utfärdas i vanlig lagstiftningsordning. Förslag som gäller myndigheternas befogenheter att utfärda normer behandlas senare i ett skilt avsnitt.

4.2. Långsam reserv

Försörjningsberedskapscentralens ställning som avtalspart

I det system som föreslås kan Försörjningsberedskapscentralen fatta beslut om

ibruktagande av den långsamma reservkapacitet som har reserverats för åtgärdande av en allvarlig effektbrist, i en situation som ännu inte uppfyller kännetecknen på undantagsförhållanden enligt beredskapslagen. Det är fråga om samhällets åtgärder under normala förhållanden i en bransch, där marknaden inte längre ger tillräcklig försörjningsberedskap. Försörjningsberedskapscentralen kan anses som en lämplig avtalspart, eftersom det föreslagna systemet utgör en del av det totala system som gäller trygghand av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att med stöd av lagen om trygghand av försörjningsberedskapen utveckla och upprätthålla försörjningsberedskapen. Utöver detta har Försörjningsberedskapscentralen getts särskilda uppgifter med anknytning till trygghand av försörjningsberedskapen i förordningen om Försörjningsberedskapscentralen. Av dessa uppgifter kan nämnas bl.a. att handha planering, byggande, affärstransaktioner och förvaltning i anslutning till statens säkerhetsupplagring, ingå avtal, bevilja befrielse från säkerhetsupplagringsavgifter och sköta förvaltningsuppgifter i anslutning till den obligatoriska upplagringen av importbränslen och övervaka att lagstiftningen följs. Försörjningsberedskapscentralen har emellertid inte sådan beröring med verksamheten på elmarknaden att centralen ensam kunde avgöra behovet att ta i bruk den reserv som ingår i systemet. Försörjningsberedskapscentralens beslutsfattande i fråga om ibruktagandet av den kapacitet som har reserverats för systemet skall begränsas av de förutsättningar för ibruktagande av kapaciteten om vilka det föreslås att de skall tas in i elmarknadslagen samt av de riktlinjer i form av rekommendationer som gäller ibruktagandet. Både Energimarknadsverket och den systemansvariga skall vara Försörjningsberedskapscentralens samarbetsparter i systemet. Av Energimarknadsverket skall Försörjningsberedskapscentralen begära utlåtande om riktlinjerna. Beslutet om ibruktagande av den kapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist skall delvis basera sig på den systemansvarigas uppgifter om den kapacitet som är i användning på elmarknaden.

I sitt utlåtande om propositionen om änd-

ring av utlänningslagen (GrUU 17/2001 rd) behandlade grundlagsutskottet ett beslut om införande av tillfälligt skydd som ett norm- eller förvaltningsbeslut. Utskottet kom i sitt utlåtande till att det är fråga om ett avgörande som omfattas av det administrativa beslutsfattandet och därmed fattande av ett förvaltningsbeslut. Till följd av den principiella betydelsen hos frågor som anknyter till tillfälligt skydd ansåg grundlagsutskottet det nödvändigt att statsrådet beslutar om dessa vid ett allmänt sammanträde. Statsrådet lämpar sig emellertid inte som den beslutandepart som överväger förutsättningarna för ibruktagande av långsam reservkapacitet, som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist. Detta för det första därför att med detta beslutsfattande inte sammanhänger någon mera betydande politisk prövning eller ändamålsenlighetsprövning och för det andra för att situationerna då beslut måste fattas är brådskande. Ett beslut om ibruktagande som statsrådet har fattat förutsätter i princip att Försörjningsberedskapscentralen i enlighet med det avtalsbaserade systemet skulle börja använda den kapacitet som har reserverats för systemet. Ifall det inte längre skulle vara nödvändigt att använda den reserv som har reserverats för systemet, t.ex. till följd av en snabb uppvärmning av klimatet samt en ändring i övriga grunder som ledde till beslutet om ibruktagande, skulle statsrådet bli tvunget att fatta ett nytt beslut, där det skulle konstateras att förutsättningarna för ibruktagande inte längre uppfylls.

Användningen av försörjningsberedskapsfonden vid finansieringen av systemet

Försörjningsberedskapsfonden är en fond utanför statsbudgeten som avses i 87 § grundlagen. Enligt 87 § grundlagen kan genom lag bestämmas att en statlig fond kan lämnas utanför statsbudgeten, om skötseln av någon bestående statlig uppgift nödvändigtvis kräver det. Enligt 15 § lagen om trygghand av försörjningsberedskapen kan genom lag stadgas att av försörjningsberedskapsfondens medel kan betalas också andra utgifter än dem som avses i lagen i fråga om trygghand av försörjningsberedskapen. I 2 § beredskapslagen definieras vad som i lagen avses

med undantagsförhållanden. Även om det i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen inte ingår någon hänvisning till undantagsförhållanden enligt beredskapslagen, torde det kunna anses att med de undantagsförhållanden som definieras i beredskapslagen och med de undantagsförhållanden som avses i lagen om tryggande av försörjningsberedskapen avses samma tillstånd. Eftersom det skall vara möjligt att ta i bruk det föreslagna systemet i en situation som ännu inte uppfyller de förutsättningar för undantagsförhållanden som definieras i beredskapslagen är det här fråga om en utvidgning av användningsändamålet för försörjningsberedskapsfonden som måste bedömas i ljuset av nödvändighetskravet. Dessutom skulle finansieringen och upprätthållandet av systemet innebära en tillförsel av vissa nya inkomster till försörjningsberedskapsfonden samt användning av försörjningsberedskapsfondens medel till ett delvis nytt användningsändamål, vilket kan tolkas som att försörjningsberedskapsfondens användningsändamål väsentligen breddas. För att lagförslaget skall kunna godkännas krävs därmed — förutsatt att förslaget bedöms uppfylla nödvändighetskravet i 87 § grundlagen — minst två tredjedelars majoritet av rösterna i riksdagen, fastän lagen i enlighet med 72 § grundlagen kan stiftas i den ordning som har bestämts om stiftande av en vanlig lag.

4.3. Författningsändringar som beror på grundlagen

Frihet att utöva näring

Med stöd av 18 § 1 mom. grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Principen om näringsfrihet enligt grundlagen anses som huvudregeln i fråga om näringsutövande, från vilken det dock är möjligt att göra undantag genom att föreskriva om tillståndsplikt. Om tillståndsplikt skall alltid föreskrivas genom lag, som skall fylla de krav på noggrann avgränsning och exakthet som gäller begränsning av en grundläggande rättighet. Det väsentliga innehållet i begräns-

ningarna, såsom begränsningarnas omfattning och förutsättningar, skall framgå av lagen.

Med stöd av 4 § elmarknadslagen får endast innehavare av elnätstillstånd utöva elnätverksamhet. Genom ändringsförslaget skall de förutsättningar som har ställts för tillståndsplikt samt de bestämmelser som befriar en nätinnehavare från skyldigheten att ansöka om elnätstillstånd tas in i lagen.

Enligt 3 § 10 punkten (320/1979) lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) hör produktion och överföring av elektricitet samt leverans av elektricitet för annat än eget bruk till de näringar om vilkas idkande stadgas särskilt genom lag eller förordning. Med stöd av den reviderade regleringen av de grundläggande rättigheterna kan om tillståndsplikt för näringsutövande inte bestämmas genom förordning utan om detta skall föreskrivas genom lag.

Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

Enligt grundlagsutskottet betyder det faktum att en nätinnehavare påförs systemansvar att offentliga förvaltningsuppgifter som föreslagits bli lagfästa delegeras till någon annan än en myndighet (GrUU 4/2000 rd). Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. I sitt utlåtande om naturgasmarknadslagen anser grundlagsutskottet att det med hänsyn till naturgasnätverksamhetens natur är motiverat och ändamålsenligt att ålägga en nätinnehavare systemansvaret. Utskottet anser vidare att det på grund av verksamhetens faktiska natur inte är skäl att anta att detta i sig skulle äventyra kravet på god förvaltning eller andra nätinnehavares grundläggande fri- och rättigheter eller rättsskydd. För att säkerställa rättsskyddet för de företag som villkoren gäller och för att kraven i 124 § grundlagen skall uppfyllas skall elmarknadsmyndigheten fastställa nämnda villkor innan de införs.

De ståndpunkter som grundlagsutskottet

framfört i fråga om systemansvaret enligt naturgasmarknadslagen föreslås bli tagna i beaktande också i den reglering som gäller systemansvaret enligt elmarknadslagen.

Bestämmelser om bemyndigande

Med 80 § grundlagen reviderades den reglering som gällde utfärdandet av förordningar och bruket av den lagstiftande makten. I enlighet med den reviderade grundlagsregleringen föreslås att vissa befogenhetsbestämmelser som har ingår i elmarknadslagen skall ändras. Bemyndigandet att utfärda en förordning skall anvisas statsrådet, när det är fråga om vittsyftande och principiellt viktiga frågor samt frågor vilkas betydelse kräver detta. Det bemyndigande att utfärda förordning som har anvisats handels- och industriministeriet skall gälla frågor av mera teknisk karaktär samt frågor som till sin samhällseliga eller politiska betydelse är mindre.

I fråga om Energimarknadsverkets befogenheter skall bestämmelserna om bemyndigande i elmarknadslagen ändras så att de motsvarar regleringen i grundlagen och naturgasmarknadslagen. Energimarknadsverket skall i enlighet med 80 § 2 mom. grundlagen ges befogenhet att utfärda rättsnormer som

till sina tillämpningsområden är exakt avgränsade, när det finns särskilda skäl till detta som sammanhänger med objektet för regleringen och regleringens sakliga betydelse inte förutsätter att om detta föreskrivs genom lag eller genom förordning av ministeriet eller statsrådet. De beslut eller föreskrifter som Energimarknadsverket utfärdar skall gälla anmälan av de nyckeltal, minutförsäljningsvillkor och minutförsäljningspriser samt grundera för hur de fastställs, vilka nätinnehavaren skall publicera, specifikation av hur elpriset bildas och uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el samt vissa faktorer som anknyter till upprättandet av bokslut över verksamheter som skall särredovisas. I egenskap av den myndighet som övervakar elmarknaden och främjar dess funktion samt beviljar tillstånd har Energimarknadsverket särskild sakkunskap om verksamheten på elmarknaden och om parterna på marknaden, vilken skapar förutsättningar för dylikt beslutsfattande.

Till följd av de statsförfattningsrättsliga synpunkter som anknyter till förslaget anser regeringen det önskvärt att utlåtande av grundlagsutskottet begärs om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av elmarknadslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i elmarknadslagen av den 17 mars 1995 (386/1995) 31 § 2 mom.,

ändras 2 § 2 mom., 3 § 12 och 13 punkten, 4 § 2 mom., 5 §, 6 § 2 mom., 7 § 2 punkten, 11 och 13 §, 15 § 4 mom., rubriken till 4 kap., 16 § 2 och 4 mom., 16 b § 2 mom., 16 c § 1 och 2 mom., 16 d §, 19 § 1 mom., 22 § 2 mom., 23 §, 27 a § 1 mom., 28–30 §, 31 § 1 mom., 32 och 33 §, 34 § 1 och 2 mom. samt 51 §,

av dessa lagrum 3 § 12 och 13 punkten, rubriken till 4 kap., 16 § 2 och 4 mom., 16 b § 2 mom., 16 c § 1 och 2 mom. och 16 d § sådana de lyder i lag 332/1998 samt 27 a § 1 mom. sådant det lyder i lag 466/1999 samt

fogas till 4 § ett nytt 3 mom., till 16 c §, sådan den lyder i nämnda lag 332/1998, ett nytt 3 mom. varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen en ny 16 e § och till 42 § ett nytt 2 mom. samt till lagen nya 47 och 52 a §, som följer:

2 §

Bestämmelserna i 2 och 3 kap. samt 35 och 36 § i denna lag tillämpas inte på försvarsförvaltningens elnät och kraftverk.

3 §

I denna lag avses med

12) *ministerium* handels- och industriministeriet,

13) *elmarknadsmyndighet* Energimarknadsverket,

4 §

Tillståndspliktig är inte

1) elnätsverksamhet i vilken med ett elnät som en sammanslutning eller inrättning besitter endast sköts en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps interna eldistribution, eller

2) planering av elnät.

Elmarknadsmyndigheten kan i enskilda fall för en viss tid eller tills vidare befria nätinnehavaren från tillståndsplikten under förutsättning att nätinnehavarens elnät är av ringa betydelse med tanke på elöverföringen.

5 §

Elnätstillstånd beviljas, om den som ansöker om tillstånd har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att sörja för sin elnätsverksamhet.

Den som ansöker om tillstånd skall fylla följande förutsättningar:

1) sökandens organisation skall motsvara omfattningen och arten av nätverksamheten,

2) sökanden skall ha tillräckligt med personal i sin tjänst,

3) sökanden skall i sin tjänst ha en driftsledare samt, när sökanden utför elarbeten, en elarbetsledare, vilka fyller de behörighetskrav som getts i eller med stöd av elsäkerhetslagen (410/1996), samt

4) sökanden skall ha ekonomiska förutsättningar för en lönsam elnätsverksamhet.

Dessutom förutsätts att den stamnätsinnehavare som påförs systemansvar enligt 16 § skall administrera utförandet av de uppgifter som gäller realiserandet av det riksomfattande balansansvaret så att dessa handhas av en separat verksamhetsenhet eller av ett dotterbolag som helt ägs av den systemansvariga.

Till tillståndet kan fogas villkor som skall anses nödvändiga med tanke på verksamheten. Tillståndet eller villkoren för tillståndet kan ändras om de förutsättningar för verk-

samheten som avses i 1 mom. ändras.

Tillståndet kan inte överföras på en annan sammanslutning eller inrättning.

6 §

Tillståndshavaren kan avtala med en annan tillståndshavare om ändring av ansvarsområdet. Ändringen skall anmälas till abonnenterna i området och till elmarknadsmyndigheten. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om de uppgifter som skall ges i anmälan samt om anmälningsförfarandet.

7 §

Elmarknadsmyndigheten kan återta elnätstillsåndet

2) om tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för beviljandet av tillstånd, eller

11 §

Genom en förordning av ministeriet kan det föreskrivas att begäran om elöverföring, inledande av förhandlingar och resultaten av dem skall anmälas till elmarknadsmyndigheten och till internationella organisationer, om Finlands internationella avtalsförpliktelser förutsätter detta.

13 §

En nätinnehavare skall anmäla gällande försäljningsvillkor och försäljningspriser för sina nättjänster och grunderna för hur de fastställs till elmarknadsmyndigheten. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om de uppgifter som skall ges i anmälan samt om anmälningsförfarandet.

Nätinnehavaren skall offentliggöra nyckeltal som beskriver prisnivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om vilka nyckeltal denna skyldighet skall gälla, om scheman och anvisningar för beräkning av nyckeltalen samt om det förfarande som skall följas vid offentliggörandet.

15 §

Genom en förordning av ministeriet kan vid behov meddelas närmare bestämmelser om tillämpningen av principerna för punktprissättning.

4 kap.

Systemförpliktelser och utredning av elhandeln

16 §

Den stamnätsinnehavare som är systemansvarig kan ställa sådana villkor för användning av elöverföringssystemet samt av anslutna kraftverk och belastningar, som är nödvändiga för att systemansvaret skall kunna realiseras. Dessa villkor kan tillämpas sedan de har godkänts och fastställts genom ett beslut av elmarknadsmyndigheten. De fastställda villkoren kan tillämpas trots att ändring har sökts i dem, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

Närmare bestämmelser om hur systemansvaret skall realiseras och om innehållet i det kan utfärdas genom förordning av ministeriet.

16 b §

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 c §

Nätinnehavaren och någon annan part på elmarknaden är skyldiga att handha balansavräkningen.

En balansavräkning skall grunda sig på elmätning eller en kombination av mätning och typbelastningskurva samt på anmälningar som gäller leveranserna på det sätt som bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om innehållet i balansavräkningen kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av ministeriet meddelas närmare bestämmelser om

typbelastningskurvor, om tillämpningen av dem och om de mätningar som behövs.

16 d §

Parterna på elmarknaden är skyldiga att meddela mätningsuppgifter som gäller produktion, användning och leverans av el samt andra uppgifter som krävs för att balansavsvaret skall kunna realiseras och balansavräkningen uppgöras. Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om innehållet i anmälningsskyldigheten. Genom förordning av ministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om anmälningsförfarandet.

16 e §

På sekretess för handlingar som inkommit eller uppgjorts vid handhavandet av uppgifter som avses i detta kapitel eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av det samt på sekretessbelagda uppgifter i dem liksom också på tystnadsplikt för och förbud mot utnyttjande av de upplysningar som erhållits vid utförandet av uppgifterna samt på brott mot sekretessplikten tillämpas 22 och 23 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt 24 § 1 mom. 20 punkten i nämnda lag även då det inte är fråga om en handling på vilken den nämnda lagen tillämpas enligt 4 § i nämnda lag.

19 §

Ansökan om tillstånd skall innehålla de uppgifter och utredningar om vilka bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

22 §

Minutförsäljaren skall tillställa elmarknadsmyndigheten gällande minutförsäljningsvillkor och minutförsäljningspriser samt grunderna för hur de fastställs. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om hur uppgifter med anknytning till minutförsäljningsvillkoren och minutförsäljningspriserna samt grunderna för hur de fastställs skall sändas till myndigheten, hur dessa uppgifter skall specificeras samt om det förfarande som skall iaktas när uppgifterna sänds.

23 §

Minutförsäljaren skall i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall inkluderas i fakturan över elöverföring och elenergi.

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda föreskrifter om det förfarande som skall iaktas vid offentliggörandet.

27 a §

Standardersättning vid dröjsmål med kopplandet av en anslutning. Om kopplandet av en anslutning fördröjs, har abonnenten rätt till en standardersättning. Den uppgår till 5 procent av anslutningsavgiften för varje påbörjad vecka under de två första dröjsmålsveckorna och till 10 procent av anslutningsavgiften under varje påbörjad dröjsmålsvecka efter detta. Standardersättningen uppgår till maximalt 30 procent av anslutningsavgiften, dock till högst 1 700 euro. Detta eurobelopp kan ändras genom förordning av statsrådet när den ekonomiska och monetära utvecklingen ger anledning till detta. När standardersättningen beräknas används som grund de avgifter som distributionsnätinnehavaren allmänt tar ut för anslutandet utan sådana förhöjningar som beror på specialförhållanden.

28 §

De företag som är verksamma på elmarknaden skall särredovisa elförsäljning, elproduktion och nätverksamhet och sådana verksamheter som inte hör till elaffärsverksamheterna.

Genom förordning av statsrådet kan det bestämmas att följande delfunktioner inom nätverksamheten och elförsäljningen skall särredovisas:

- 1) partiförsäljning och minutförsäljning av el,
- 2) sådan minutförsäljning av el som avses i 21 § 1 mom. och annan minutförsäljning av el, samt
- 3) elnätverksamhet som sker i distributionsnätet och annan elnätsverksamhet.

Elaffärsverksamheter enligt 1 och 2 mom. behöver dock inte särredovisas från varandra och från den övriga affärsverksamheten, om affärsverksamheten till sin betydelse är ringa. Genom förordning av ministeriet kan närmare bestämmelser meddelas om när verksamheten kan anses vara av ringa betydelse.

29 §

Med särredovisning avses i denna lag att det för de elaffärsverksamheter som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp en resultaträkning och balansräkning. Resultat- och balansräkningen, som skall kunna härledas ur företagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bestämmelserna i bokföringslagen (1336/1997).

30 §

En kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet skall per räkenskapsperiod redovisas skilt från kommunen och från kommunens övriga inrättningar. För inrättningen skall en egen resultat- och balansräkning göras upp.

31 §

I fråga om en sammanslutning samt en kommunal eller statlig inrättning som utövar elaffärsverksamhet skall revisorerna granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dem som en del av den lagstadgade revisionen av sammanslutningen, kommunen eller inrättningen.

32 §

Boksluten över nätverksamheten och elförsäljningsverksamheten skall tas in i det officiella bokslutet över ett företag, en koncern, kommun eller samkommun som utövar elaffärsverksamhet samt i den årsberättelse eller årsrapport som skall offentliggöras eller i en annan motsvarande handling över företaget, koncernen, kommunen eller samkommunen vilken är allmänt tillgänglig för dess intressegrupper.

33 §

Affärshändelser och balansposter bör tas upp i resultat- och balansräkningarna över af-

färsverksamheterna i enlighet med orsakarprincipen. Gemensamma inkomster och utgifter samt balansposter registreras kalkylmässigt för de olika verksamheterna i samband med att bokslutet upprättas så att orsakarprincipen i mån av möjlighet realiserar.

I bokslut över särredovisade verksamheter bör avskrivningarna basera sig på anskaffningsutgifter. När ett bokslut upprättas första gången över en verksamhet som skall särredovisas bör anskaffningsutgifterna för anläggningstillgångarna inbegripas i det minskade med avskrivningar enligt plan.

Det särredovisningsförfarande som väljs bör följas kontinuerligt, om det inte finns ett motiverat skäl att ändra det. Ändringarna bör redas ut i samband med bokslutet.

34 §

Elmarknadsmyndigheten kan meddela närmare bestämmelser om

- 1) grunderna för registrering av inkomster och utgifter samt balansposter för de olika affärsverksamheterna,
- 2) grunderna för registrering av inkomster och utgifter samt balansposter som gäller en enskild elaffärsverksamhet,
- 3) registrering av gemensamma inkomster och utgifter samt tillgångs- och finansieringsposter för de olika affärsverksamheterna,
- 4) schemat för resultaträkningar och balansräkningar över särredovisade verksamheter samt nätinnehavarens resultaträkning och balansräkning,
- 5) de tilläggsuppgifter som skall inbegripas i bokslut över särredovisade verksamheter samt i nätinnehavarens bokslut, samt om
- 6) sändande av bokslut över särredovisade verksamheter samt nätinnehavarens bokslut till elmarknadsmyndigheten.

I samband med bokslut över verksamheter som skall särredovisas bör uppgifter som klargör grunderna för hur boksluten har upprättats samt nyckeltal som beskriver nätinnehavarens verksamhet publiceras. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om vilka uppgifter och nyckeltal publiceringsskyldigheten gäller samt vilket förfarande som skall iaktas vid publicerandet.

42 §

Försvarsförvaltningen skall på begäran ge den information som avses i 1 mom. endast till ministeriet och elmarknadsmyndigheten.

47 §

Till straff för brott mot sådan sekretessplikt om vilken bestäms i 16 e § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (39/1889).

51 §

Ändring i ett beslut som ministeriet och elmarknadsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996)

52 a §

Med medel från försörjningsberedskapsfonden i enlighet med lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) får sådan långsam reservkapacitet för elproduktion som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist som hotar det finska elsystemet upprätthållas.

Försörjningsberedskapscentralen ingår för statens del avtal som gäller upprätthållande och ibrukttagande av sådan långsam reservkapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist. Det är möjligt att använda kapaciteten i fråga endast så länge och i den utsträckning som är nödvändig för att en allvarlig effektbrist skall kunna åtgärdas. Försörjningsberedskapscentralen övervakar att avtalen följs. Försörjningsberedskapscentralen intäktsför inkomsterna från elförsälj-

ningen i försörjningsberedskapsfonden.

Försörjningsberedskapscentralen beslutar om ibrukttagandet av långsam reservkapacitet, som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist. En förutsättning för ibrukttagandet är att elens fysiska tillräcklighet är allvarligt hotad och att den till buds stående elproduktionskapaciteten enligt den systemansvarigas insamlade prognosuppgifter och planer är helt i användning och att det inte är möjligt att importera el för att rätta till situationen. Försörjningsberedskapscentralen gör upp riktlinjer i form av rekommendationer om de detaljerade förutsättningarna för ibrukttagandet av kapaciteten.

Ändring i ett beslut som Försörjningsberedskapscentralen har fattat med stöd av 3 mom. får sökas i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Ett förvaltningsbeslut som Försörjningsberedskapscentralen har fattat kan verkställas trots att ändring har sökts.

Denna lag träder i kraft den 200 .

De ändringar som gäller 27 a § 1 mom. tillämpas också på elavtal som har ingåtts innan denna lag träder i kraft, förutsatt att det dröjsmål som avses i bestämmelsen har skett sedan lagen har trätt i kraft.

De beslut av handels- och industriministeriet som med stöd av 6 § 2 mom., 13 §, 22 § 2 mom., 23 § samt 34 § 1 och 2 mom. elmarknadslagen gäller när denna lag träder i kraft, förblir gällande till dess något annat bestäms genom beslut av elmarknadsmyndigheten.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 13 september 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Sinikka Mönkäre*

Lag

om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i elmarknadslagen av den 17 mars 1995 (386/1995) 31 § 2 mom.,
ändras 2 § 2 mom., 3 § 12 och 13 punkten, 4 § 2 mom., 5 §, 6 § 2 mom., 7 § 2 punkten,
11 och 13 §, 15 § 4 mom., rubriken till 4 kap., 16 § 2 och 4 mom., 16 b § 2 mom., 16 c § 1 och
2 mom., 16 d §, 19 § 1 mom., 22 § 2 mom., 23 §, 27 a § 1 mom., 28–30 §, 31 § 1 mom.,
32 och 33 §, 34 § 1 och 2 mom. samt 51 §,
av dessa lagrum 3 § 12 och 13 punkten, rubriken till 4 kap., 16 § 2 och 4 mom., 16 b §
2 mom., 16 c § 1 och 2 mom. och 16 d § sådana de lyder i lag 332/1998 samt 27 a § 1 mom.
sådan det lyder i lag 466/1999 samt
fogas till 4 § ett nytt 3 mom., till 16 c §, sådan den lyder i nämnda lag 332/1998, ett nytt 3
mom. varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till lagen en ny 16 e § och till 42 § ett nytt 2
mom. samt till lagen nya 47 och 52 a §, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Från stadgandena i denna lag kan undan-
tag göras i fråga om försvarsförvaltningens
elnät och kraftverk enligt vad som stadgas
närmare genom förordning.

Föreslagen lydelse

2 §

Bestämmelserna i 2 och 3 kap. samt 35
och 36 § i denna lag tillämpas inte på för-
svarsförvaltningens elnät och kraftverk.

3 §

I denna lag avses med

12) *ministerium* det behöriga ministeri-
um som avses i reglementet för statsrådet
(1522/1995),

13) *elmarknadsmyndighet* en myndighet
som har till uppgift att övervaka elmarkna-
den i enlighet med denna lag,

12) *ministerium handels- och industrimi-
nisteriet*,

13) *elmarknadsmyndighet Energimark-
nadsverket*,

4 §

Sådan elnätsverksamhet som är av ringa
betydelse och som definieras närmare ge-
nom förordning är dock inte tillstånds-
pliktig. *Elmarknadsmyndigheten kan dess-
utom i enskilda fall för en viss tid eller tills*

4 §

Tillståndspliktig är inte
1) *elnätsverksamhet i vilken med ett elnät
som en sammanslutning eller inrättning be-
sitter endast sköts en fastighets eller en mot-
svarande fastighetsgrupps interna eldistri-*

vidare befria nätinnehavaren från tillståndsplikten, om nätinnehavarens elnät är av ringa betydelse med tanke på elöverföringen.

(ny)

5 §

Tillstånd beviljas, om den som ansöker om tillstånd har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att sörja för den elnätsverksamhet som ansökan gäller på det sätt som stadgas närmare genom förordning.

(ny)

(ny)

Till tillståndet kan fogas villkor som skall anses nödvändiga med tanke på verksamheten.

Tillståndet kan inte överföras på en annan sammanslutning eller inrättning.

6 §

Tillståndshavaren kan avtala med en annan tillståndshavare om ändring av ansvars-

bution, eller

2) planering av elnät

Elmarknadsmyndigheten kan i enskilda fall för en viss tid eller tills vidare befria nätinnehavaren från tillståndsplikten under förutsättning att nätinnehavarens elnät är av ringa betydelse med tanke på elöverföringen.

5 §

Elnätstillstånd beviljas, om den som ansöker om tillstånd har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att sörja för sin elnätsverksamhet.

Den som ansöker om tillstånd skall fylla följande förutsättningar:

1) sökandens organisation skall motsvara omfattningen och arten av nätverksamheten,

2) sökanden skall ha tillräckligt med personal i sin tjänst,

3) sökanden skall i sin tjänst ha en driftsledare samt, när sökanden utför elarbeten, en elarbetsledare, vilka fyller de behörighetskrav som getts i eller med stöd av elsäkerhetslagen (410/1996), samt

4) sökanden skall ha ekonomiska förutsättningar för en lönsam elnätsverksamhet.

Dessutom förutsätts att den stamnätinnehavare som påförs systemansvar enligt 16 § skall administrera utförandet av de uppgifter som gäller realiserandet av det riksfattande balansansvaret så att dessa handhas av en separat verksamhetsenhet eller av ett dotterbolag som helt ägs av den systemansvariga.

Till tillståndet kan fogas villkor som skall anses nödvändiga med tanke på verksamheten. Tillståndet eller villkoren för tillståndet kan ändras om de förutsättningar för verksamheten som avses i 1 mom. ändras.

Tillståndet kan inte överföras på en annan sammanslutning eller inrättning.

6 §

Tillståndshavaren kan avtala med en annan tillståndshavare om ändring av an-

Gällande lydelse

området. Ändringen skall anmälas till abonnenterna i området och till elmarknadsmyndigheten *på det sätt som ministeriet bestämmer.*

Föreslagen lydelse

svarsområdet. Ändringen skall anmälas till abonnenterna i området och till elmarknadsmyndigheten. *Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om de uppgifter som skall ges i anmälan samt om anmälningsförfarandet.*

7 §

Elmarknadsmyndigheten kan återta elnätstillståndet

2) om tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna *eller villkoren* för beviljandet av tillstånd, eller

2) om tillståndshavaren inte längre uppfyller förutsättningarna för beviljandet av tillstånd, *eller*

11 §

Ministeriet kan bestämma

att begäran om elöverföring, inledande av förhandlingar och resultatens av dem skall anmälas till elmarknadsmyndigheten och till internationella organisationer, om Finlands internationella avtalsförpliktelser förutsätter detta.

11 §

Genom en förordning av ministeriet kan det föreskrivas

13 §

Ministeriet kan bestämma att en nätinnehavare skall anmäla gällande försäljningsvillkor och försäljningspriser för sina nättjänster och grunderna för hur de fastställs till elmarknadsmyndigheten eller till en sammanslutning som ministeriet har befullmäktigat.

Nätinnehavaren skall offentliggöra nyckeltal som beskriver prisenivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet *i enlighet med vad ministeriet bestämmer.* Ministeriet kan bestämma att nätinnehavaren skall anmäla uppgifterna till elmarknadsmyndigheten eller till en sammanslutning som ministeriet har befullmäktigat.

13 §

En nätinnehavare skall anmäla gällande försäljningsvillkor och försäljningspriser för sina nättjänster och grunderna för hur de fastställs till elmarknadsmyndigheten. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om de uppgifter som skall ges i anmälan samt om anmälningsförfarandet.

Nätinnehavaren skall offentliggöra nyckeltal som beskriver prisenivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet. *Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om vilka nyckeltal denna skyldighet skall gälla, om scheman och anvisningar för beräkning av nyckeltalen samt om det förfarande som skall följas vid offentliggörandet.*

15 §

Ministeriet kan vid behov meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av principerna för punktpriissättning.

15 §

Genom en förordning av ministeriet kan vid behov meddelas närmare bestämmelser om tillämpningen av principerna för punktpriissättning.

4 kap.

**Systemansvar, balansansvar och balansav-
räkning**

16 §

Den stamnätsinnehavare som är systemansvarig kan ställa sådana villkor för användning av elöverföringssystemet samt av anslutna kraftverk och belastningar, som är nödvändiga för att systemansvaret skall kunna realiserars.

Närmare bestämmelser om hur systemansvaret skall realiserars och om innehållet i det kan utfärdas genom förordning.

16 b §

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning.

16 c §

Nätinnehavaren och någon annan part på elmarknaden är skyldiga att handha balansavräkningen *på det sätt som närmare bestäms genom förordning.*

En balansavräkning skall grunda sig på elmätning eller en kombination av mätning och typbelastningskurva samt på anmälningar som gäller leveranserna på det sätt som bestäms genom förordning. Ministeriet meddelar närmare bestämmelser om typbelastningskurvor, om tillämpningen av dem och om de mätningar som behövs.

(ny)

4 kap

**Systemförpliktelser och utredning av el-
handeln**

16 §

Den stamnätsinnehavare som är systemansvarig kan ställa sådana villkor för användning av elöverföringssystemet samt av anslutna kraftverk och belastningar, som är nödvändiga för att systemansvaret skall kunna realiserars. *Dessa villkor kan tillämpas sedan de har godkänts och fastställts genom ett beslut av elmarknadsmyndigheten. De fastställda villkoren kan tillämpas trots att ändring har sökts i dem, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.*

Närmare bestämmelser om hur systemansvaret skall realiserars och om innehållet i det kan utfärdas genom förordning *av ministeriet.*

16 b §

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning *av statsrådet.*

16 c §

Nätinnehavaren och någon annan part på elmarknaden är skyldiga att handha balansavräkningen.

En balansavräkning skall grunda sig på elmätning eller en kombination av mätning och typbelastningskurva samt på anmälningar som gäller leveranserna på det sätt som bestäms *närmare* genom förordning *av statsrådet.*

Närmare bestämmelser om innehållet i balansavräkningen kan utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av ministeriet meddelas närmare bestämmelser om typbelastningskurvor, om tillämpningen av dem och om de mätningar som behövs.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 d §

Parterna på elmarknaden är skyldiga att meddela mätningssuppgifter som gäller produktion, användning och leverans av el samt andra uppgifter, som krävs för att balansansvaret skall kunna realiseras och balansavräkningen skall kunna uppgöras, *på det sätt som bestäms genom förordning*. Ministeriet kan utfärda närmare bestämmelser om de förfaringssätt som skall iakttas vid informationsutbytet.

(ny)

19 §

Ansökan om tillstånd skall innehålla de uppgifter och utredningar om vilka stadgas genom förordning *och om vilka ministeriet bestämmer närmare*.

22 §

Ministeriet kan bestämma att minutförsäljaren skall tillställa elmarknadsmyndigheten *eller en sammanslutning som ministeriet har befullmäktigat* gällande minutförsäljningsvillkor och minutförsäljningspriser samt grunderna för hur de fastställs.

23 §

Elförsäljaren skall *på det sätt som minis-*

16 d §

Parterna på elmarknaden är skyldiga att meddela mätningssuppgifter som gäller produktion, användning och leverans av el samt andra uppgifter som krävs för att balansansvaret skall kunna realiseras och balansavräkningen uppgöras. *Genom förordning av statsrådet bestäms närmare om innehållet i anmälningsskyldigheten. Genom förordning av ministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om anmälningsförfarandet.*

16 e §

På sekretess för handlingar som inkommit eller uppgjorts vid handhavandet av uppgifter som avses i detta kapitel eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av det samt på sekretessbelagda uppgifter i dem liksom också på tystnadsplikt för och förbud mot utnyttjande av de upplysningar som erhållits vid utförandet av uppgifterna samt på brott mot sekretessplikten tillämpas 22 och 23 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt 24 § 2 mom. 20 punkten i nämnda lag även då det inte är fråga om en handling på vilken den nämnda lagen tillämpas enligt 4 § i nämnda lag.

19 §

Ansökan om tillstånd skall innehålla de uppgifter och utredningar om vilka *bestäms närmare* genom förordning av statsrådet.

22 §

Minutförsäljaren skall tillställa elmarknadsmyndigheten gällande minutförsäljningsvillkor och minutförsäljningspriser samt grunderna för hur de fastställs. *Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om hur uppgifter med anknytning till minutförsäljningsvillkoren och minutförsäljningspriserna samt grunderna för hur de fastställs skall sändas till myndigheten, hur dessa uppgifter skall specificeras samt om det förfarande som skall iakttas när uppgifterna sänds.*

23 §

Minutförsäljaren skall i faktureringen

teriet bestämmer i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas.

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el på det sätt som ministeriet bestämmer.

27 a §

Standardersättning vid dröjsmål med kopplandet av en anslutning. Om kopplandet av en anslutning fördröjs, har abonnenten rätt till en standardersättning. Den uppgår till 5 procent av anslutningsavgiften för varje påbörjad vecka under de två första dröjsmålsveckorna och till 10 procent av anslutningsavgiften under varje påbörjad dröjsmålsvecka efter detta. Standardersättningen uppgår till maximalt 30 procent av anslutningsavgiften, dock till högst 10 000 mark. Detta belopp kan ändras genom förordning när den ekonomiska och monetära utvecklingen ger anledning till detta. När standardersättningen beräknas används som grund de avgifter som distributionsnätinnehavaren allmänt tar ut för anslutandet utan sådana förhöjningar som beror på specialförhållanden.

28 §

Nätinnehavaren och elförsäljaren skall särredovisa nätverksamhet, elförsäljning och elproduktion samt sin övriga affärsverksamhet.

Det kan stadgas genom förordning att olika delfunktioner inom nätverksamheten och elförsäljningen skall särredovisas.

Elaffärsverksamheter enligt 1 och 2 mom.

lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas. *Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall inkluderas i fakturan över elöverföring och elenergi.*

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el. *Elmarknadsmyndigheten kan utfärda föreskrifter om det förfarande som skall iaktas vid offentliggörandet.*

27 a §

Standardersättning vid dröjsmål med kopplandet av en anslutning. Om kopplandet av en anslutning fördröjs, har abonnenten rätt till en standardersättning. Den uppgår till 5 procent av anslutningsavgiften för varje påbörjad vecka under de två första dröjsmålsveckorna och till 10 procent av anslutningsavgiften under varje påbörjad dröjsmålsvecka efter detta. Standardersättningen uppgår till maximalt 30 procent av anslutningsavgiften, dock till högst 1 700 euro. Detta eurobelopp kan ändras genom förordning av statsrådet när den ekonomiska och monetära utvecklingen ger anledning till detta. När standardersättningen beräknas används som grund de avgifter som distributionsnätinnehavaren allmänt tar ut för anslutandet utan sådana förhöjningar som beror på specialförhållanden.

28 §

De företag som är verksamma på elmarknaden skall särredovisa elförsäljning, elproduktion och nätverksamhet och sådana verksamheter som inte hör till elaffärsverksamheterna.

Genom förordning av statsrådet kan det bestämmas att följande delfunktioner inom nätverksamheten och elförsäljningen skall särredovisas:

- 1) partiförsäljning och minutförsäljning av el,
- 2) sådan minutförsäljning av el som avses i 21 § 1 mom. och annan minutförsäljning av el, samt
- 3) elnätverksamhet som sker i distributionsnätet och annan elnätverksamhet.

Elaffärsverksamheter enligt 1 och 2 mom.

Gällande lydelse

behöver dock inte särredovisas från varandra eller från den övriga affärsverksamheten, om affärsverksamheten till sin betydelse är ringa. Ministeriet kan meddela närmare bestämmelser och anvisningar om när affärsverksamheten kan anses vara av ringa betydelse.

29 §

Med särredovisning avses i denna lag att det för de elaffärsverksamheter som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp resultaträkning och för kapitalintensiva verksamheter dessutom balansräkning. Resultat- och balansräkningen, som skall kunna härledas ur bolagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt stadgandena i bokföringslagen (655/73).

30 §

En kommunal inrättning eller en samkommun som utövar elaffärsverksamhet skall i bokföringen redovisas skilt från kommunen och för den skall för varje räkenskapsperiod göras upp en resultat- och balansräkning som kan jämföras med ett aktiebolags bokslut.

31 §

Företagets revisorer skall granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dessa. De skall i revisionsberättelsen ge ett utlåtande om huruvida resultat- och balansräkningen och tilläggsuppgifterna till dem för de särredovisade verksamheterna stämmer överens med denna lag och de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

I en kommunal inrättning eller en samkommun skall en yrkesrevisor granska företagets bokslut samt resultaträkningarna, balansräkningarna och deras tilläggsuppgifter för de särredovisade verksamheterna. Han skall i revisionsberättelsen angående kommunen eller samkommunen ge ett utlåtande om huruvida företagets bokslut och resultaträkningen, balansräkningen och tilläggsuppgifterna till dem för de särredovisade verksamheterna stämmer överens med denna lag och de stadganden och bestämmelser som har utfärdats med stöd av den.

Föreslagen lydelse

behöver dock inte särredovisas från varandra och från den övriga affärsverksamheten, om affärsverksamheten till sin betydelse är ringa. *Genom förordning av ministeriet kan närmare bestämmelser meddelas* om när affärsverksamheten kan anses vara av ringa betydelse.

29 §

Med särredovisning avses i denna lag att det för de elaffärsverksamheter som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp en resultaträkning och balansräkning. Resultat- och balansräkningen, som skall kunna härledas ur företagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bestämmelserna i bokföringslagen (1336/1997).

30 §

En kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet skall per räkenskapsperiod redovisas skilt från kommunen och från kommunens övriga inrättningar. För inrättningen skall en egen resultat- och balansräkning göras upp.

31 §

I fråga om en sammanslutning samt en kommunal eller statlig inrättning som utövar elaffärsverksamhet skall revisorerna granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dem som en del av den lagstadgade revisionen av sammanslutningen, kommunen eller inrättningen.

(upphävs)

32 §

I fråga om de särredovisade verksamheterna är resultat- och balansräkningen för nätverksamheten samt resultaträkningen för elförsäljningen jämte tilläggsuppgifter offentliga och de presenteras som bilageuppgifter i företagets bokslut. Bokslutet över en kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet samt resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för särredovisade verksamheter skall presenteras i kommunens bokslut.

33 §

Avtal som gäller förvärv av en rörelse som utövar elnätsverksamhet, köp av aktie- eller andelsmajoriteten i en sammanslutning som utövar nätverksamhet eller annat förvärv av bestämmanderätt som gäller elnätsverksamhet skall anmälas till konkurrensverket senast en månad efter det att avtalet ingicks.

(ny)

(ny)

34 §

Ministeriet kan meddela närmare föreskrifter och anvisningar om hur verksamheterna skall skiljas åt samt hur resultat- och balansräkningarna skall göras upp för de verksamheter som skiljs åt och vad som skall ges som tilläggsuppgifter till dem samt hur dessa uppgifter skall offentliggöras.

32 §

Boksluten över nätverksamheten och elförsäljningsverksamheten skall tas in i det officiella bokslutet över ett företag, en koncern, kommun eller samkommun som utövar elaffärsverksamhet samt i den årsberättelse eller årsrapport som skall offentliggöras eller i en annan motsvarande handling över företaget, koncernen, kommunen eller samkommunen vilken är allmänt tillgänglig för dess intressegrupper.

33 §

Affärshändelser och balansposter bör tas upp i resultat- och balansräkningarna över affärsverksamheterna i enlighet med orsakarprincipen. Gemensamma inkomster och utgifter samt balansposter registreras kalkymässigt för de olika verksamheterna i samband med att bokslutet upprättas så att orsakarprincipen i mån av möjlighet realiseras.

I bokslut över särredovisade verksamheter bör avskrivningarna basera sig på anskaffningsutgifter. När ett bokslut upprättas första gången över en verksamhet som skall särredovisas bör anskaffningsutgifterna för anläggningstillgångarna inbegripas i det minskade med avskrivningar enligt plan.

Det särredovisningsförfarande som väljs bör följas kontinuerligt, om det inte finns ett motiverat skäl att ändra det. Ändringarna bör redas ut i samband med bokslutet.

34 §

Elmarknadsmyndigheten kan meddela närmare bestämmelser om

1) grunderna för registrering av inkomster och utgifter samt balansposter för de olika affärsverksamheterna,

2) grunderna för registrering av inkomster och utgifter samt balansposter som gäller en enskild elaffärsverksamhet,

3) registrering av gemensamma inkomster och utgifter samt tillgångs- och finansieringsposter för de olika affärsverksamheterna,

4) schemat för resultaträkningar och balansräkningar över särredovisade verksamheter samt nätinnehavarens resultaträkning och balansräkning,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Ministeriet kan dessutom bestämma att resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för de verksamheter som skall skiljas åt och boksluten för de företag som utövar verksamheterna skall tillställas elmarknadsmyndigheten.

5) de tilläggsuppgifter som skall inbegripas i bokslut över särredovisade verksamheter samt i nätinnehavarens bokslut, samt om
6) sändande av bokslut över särredovisade verksamheter samt nätinnehavarens bokslut till elmarknadsmyndigheten.

I samband med bokslut över verksamheter som skall särredovisas bör uppgifter som klargör grunderna för hur boksluten har upprättats samt nyckeltal som beskriver nätinnehavarens verksamhet publiceras. Elmarknadsmyndigheten kan utfärda närmare föreskrifter om vilka uppgifter och nyckeltal publiceringsskyldigheten gäller samt vilket förfarande som skall iaktas vid publicerandet.

(ny)

42 §

Försvarförvaltningen skall på begäran ge den information som avses i 1 mom. endast till ministeriet och elmarknadsmyndigheten.

(ny)

47 §

Till straff för brott mot sådan sekretessplikt om vilken bestäms i 16 e § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen (39/1889).

51 §

Ändring i ett beslut som ministeriet och elmarknadsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

51 §

Ändring i ett beslut som ministeriet och elmarknadsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

(ny)

52 a §

Med medel från försörjningsberedskapsfonden i enlighet med lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) får sådan långsam reservkapacitet för elproduktion som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist som hotar det finska elsystemet upprätthållas.

Försörjningsberedskapscentralen ingår för statens del avtal som gäller upprätthållande och ibruktagande av sådan långsam reservkapacitet som är avsedd för åtgärdande av en allvarlig effektbrist. Det är möjligt att använda kapaciteten i fråga en-

dast så länge och i den utsträckning som är nödvändig för att en allvarlig effektbrist skall kunna åtgärdas. Försörjningsberedskapscentralen övervakar att avtalen följs. Försörjningsberedskapscentralen intäktsför inkomsterna från elförsäljningen i försörjningsberedskapsfonden.

Försörjningsberedskapscentralen beslutar om ibruktagandet av långsam reservkapacitet, som är avsedd för att åtgärda en allvarlig effektbrist. En förutsättning för ibruktagandet är att elens fysiska tillräcklighet är allvarligt hotad och att den till buds stående elproduktionskapaciteten enligt den systemansvarigas insamlade prognosuppgifter och planer är helt i användning och att det inte är möjligt att importera el för att rätta till situationen. Försörjningsberedskapscentralen gör upp riktlinjer i form av rekommendationer om de detaljerade förutsättningarna för ibruktagandet av kapaciteten.

Ändring i ett beslut som Försörjningsberedskapscentralen har fattat med stöd av 3 mom. får sökas i den ordning som bestäms i förvaltningsprocesslagen. Ett förvaltningsbeslut som Försörjningsberedskapscentralen har fattat kan verkställas trots att ändring har sökts.

Denna lag träder i kraft den 200 .

De ändringar som gäller 27 a § 1 mom. tillämpas också på elavtal som har ingåtts innan denna lag träder i kraft, förutsatt att det dröjsmål som avses i bestämmelsen har skett sedan lagen har trätt i kraft.

De beslut av handels- och industriministeriet som med stöd av 6 § 2 mom., 13 §, 22 § 2 mom., 23 § samt 34 § 1 och 2 mom. elmarknadslagen gäller när denna lag träder i kraft, förblir gällande till dess något annat bestäms genom beslut av elmarknadsmyndigheten.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
